

SLOVENSKÁ POĽNOHOSPODÁRSKA UNIVERZITA V NITRE
FAKULTA EURÓPSKÝCH ŠTÚDIÍ A REGIONÁLNEHO ROZVOJA

2124749

**MOŽNOSTI ROZVOJA EKONOMICKEJ ZÁKLADNE
MESTA PRIEVIDZA**

2011

Richard Fodor, Bc

**SLOVENSKÁ POĽNOHOSPODÁRSKA UNIVERZITA V NITRE
FAKULTA EURÓPSKÝCH ŠTÚDIÍ A REGIONÁLNEHO ROZVOJA**

**MOŽNOSTI ROZVOJA EKONOMICKEJ ZÁKLADNE
MESTA PRIEVIDZA**

Diplomová práca

Študijný program:	Regionálny rozvoj
Študijný odbor:	6218800 Verejná správa a regionálny rozvoj
Školiace pracovisko:	Katedra verejnej správy
Školiteľ:	Maroš Valach, Ing

Nitra 2011

Richard Fodor, Bc

Čestné vyhlásenie

Podpísaný Richard Fodor vyhlasujem, že som záverečnú prácu na tému „Možnosti rozvoja ekonomickej základne mesta Prievidza“ vypracoval samostatne s použitím uvedenej literatúry. Som si vedomý zákonných dôsledkov v prípade, ak uvedené údaje nie sú pravdivé.

V Nitre 15. apríla 2011

Pod'akovanie

Touto cestou vyslovujem pod'akovanie Ing. Marošovi Valachovi, za pomoc odborné vedenie, cenné rady a pripomienky pri vypracovaní mojej diplomovej práce.

Abstrakt

FODOR, R. 2011. Možnosti rozvoja ekonomickej základne mesta Prievidza. Diplomová práca. Slovenská poľnohospodárska univerzita v Nitre. Počet strán: 65; Počet tabuliek: 9; Počet grafov: 15; Počet obrázkov: 2; Počet schém: 1;

Cieľom diplomovej práce bolo identifikovať a zhodnotiť ekonomickú základňu mesta Prievidza a na základe výsledkov hodnotenia určiť smery rozvoja ekonomickej základne mesta. Vypracovanie diplomovej práce zahŕňalo viaceré na seba nadväzujúce kroky, počnúc analýzou ekonomickej základne mesta a sledovaním trendov jej vývoja, vypracovaním SWOT analýzy až po formuláciu návrhov a odporúčaní. V práci boli použité metódy analýzy, syntézy, komparácie, vedeckej abstrakcie. Výsledky poukázali, že ekonomická základňa mesta Prievidza nie je izolovaná, ale v kontexte širších priestorových vzťahov ako tvorí súčasť širšieho územia, na ktorom bol v rámci celoplošnej industrializácie Slovenska v druhej polovici 20. storočia budovaný priemyselný bansko-energeticko-chemicko-stavebný komplex.

Kľúčové slová: rozvoj mesta, ekonomická základňa, ekonomické činnosti, nezamestnanosť

Abstract

Fodor, R. 2011th Opportunities to develop the economic base of Prievidza. Thesis. Slovak Agricultural University in Nitra. Number of pages: 65; Number of Tables: 9; Number of graphs: 15; Number of images: 2; Number of schemes: 1;

Aim of this thesis was to identify and assess the economic base of Prievidza and upon the evaluation of results to determine directions of the economic base of the city. Writing Thesis included several successive steps, starting with the analysis of the economic base of the city and watching the trends of its development, making a SWOT analysis to formulating proposals and recommendations. The authors used methods of analysis, synthesis, comparison, scientific abstraction. Results showed that the economic base of Prievidza is not isolated, but in the context of broader forms of spatial relationships as part of a wider area, which was the countrywide industrialization of Slovakia in the second half of the 20th century built industrial energy-mining-chemical-building complex.

Keywords: urban development, economic base, economic activities, unemployment

POUŽITÉ OZNAČENIE

€	Euro
atď.	a tak ďalej
č.	číslo
čl.	článok
EÚ	Európska únia
MH SR	Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky
MsÚ	mestský úrad
MŠ	Materská škola
napr.	napríklad
NR SR	Národná rada Slovenskej republiky
ods.	odsek
PHSR	Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja
písm.	písmeno
pod.	podobne
resp.	respektíve
SR	Slovenská republika
ŠÚ SR	Štatistický úrad Slovenskej republiky
t.j.	to jest
tzv.	takzvaný
VÚC	Vyšší územný celok
Zb.	Zbierka zákonov
VZN	Všeobecne záväzné nariadenie
Z. z.	Zbierka zákonov
ZŠ	Základná škola

OBSAH

	str.
Úvod	2
1. Prehľad riešenej problematiky doma a v zahraničí	3
1.1 Chápanie ekonomického rozvoja v regióne a v obci	3
1.2 Rozvoj ekonomickej základne obce	4
1.3 Miestny ekonomický rozvoj	7
1.4 Úloha miestnej samosprávy v rozvoji ekonomickej základne obce	10
1.4.1 Obec ako základná jednotka miestnej samosprávy	10
1.4.2 Majetok obce	12
1.4.3 Prístup LED	13
1.4.4 Podnikateľský sektor a jeho úloha v rozvoji ekonomickej základne obce	14
1.4.5 Miestne obyvateľstvo a jeho postavenie v ekonomickej základni	15
1.4.6 Infraštruktúra	16
1.4.7 Prírodné zdroje	17
2. Cieľ práce	19
3. Metodika práce	20
4. Výsledky práce	23
4.1 Všeobecný popis mesta Prievidza	23
4.2 Obyvateľstvo	24
4.3 Zhodnotenie ekonomickej základne mesta Prievidza	27
4.3.1 Analýza sektorovej štruktúry mesta Prievidza	28
4.3.2 Analýza vývoja podnikovej základne mesta Prievidza	30
4.3.3 Analýza podnikateľskej štruktúry mesta podľa právnej formy podnikanie	34
4.4 Trh práce	35
4.4.1 Analýza vývoja počtu nezamestnaných osôb v meste	35
4.4.2 Štrukturálna nezamestnanosť v meste Prievidza	38
4.4.3 Aktivity UPSVaR pri riešení nezamestnanosti	45
4.5 Analýza infraštruktúrnej vybavenosti s akcentom na rozvoj ekonomickej základne mesta	46
4.6 Postavenie miestnej samosprávy v rozvoji ekonomickej základni v meste	48
4.7 Možnosti ekonomického rozvoja v meste Prievidza – návrhy a odporúčania	50
5. Záver	55
6. Zoznam použitej literatúry	58
7. Prílohy	62

ÚVOD

Ekonomický rozvoj obce je úzko spojený so štruktúrou ekonomických činností v obci a následným rozvojom celej economickej základne obce. Preto sa ekonomický rozvoj na miestnej a regionálnej úrovni v prítomnosti neustále dostáva do centra pozornosti odbornej a laickej verejnosti. Regionálny ekonomický rozvoj je úzko spätý s miestnou a regionálnou samosprávou. Postavenie obcí a miest v Slovenskej republike, ktoré sa stali samosprávnymi subjektmi s vlastnou ekonomickou a príjmovou základňou a s právomocami vymedzenými zákonom, ktoré im dáva predpoklad na riešenie problémov svojich území. Samospráva je teda formou usporiadania spoločnosti, keď o prijatých opatreniach rozhodujú bezprostredne tí, ktorých sa tieto opatrenia týkajú. Teda úroveň sociálno-ekonomického rozvoja miesta je výsledok dlhodobého procesu, ktorý je ovplyvnený faktormi a nie len tými ktoré sa nachádzajú v danom území a nie len schopnosťou využitia týchto faktorov, ale aj ich vzájomným pôsobením, a aj zásahmi štátu prostredníctvom politických rozhodnutí. Jednou z úloh samosprávy je vytvoriť ekonomické podmienky pre podnikateľské aktivity, organizovať územný rozvoj, zabezpečovať racionálne využívanie územia. Miestna a aj regionálna samospráva disponuje stavebnými pozemkami, poľnohospodárskou a lesnou pôdou. V neposlednej rade samospráva má chrániť zdravý spôsob života a vytvárať zdravé podmienky. Miestna administratíva vstupuje do vzťahov s inými obcami, vyššou samosprávou – územnými celkami a aj s podnikateľskou sférou a štátom. V diplomovej práci sa stretneme s regionálnym rozvojom, ktorý je podľa zákona definovaný ako súbor hospodárskych, kultúrnych, sociálnych, a environmentálnych vzťahov a procesov, ktoré sa uskutočňujú v regióne a tak prispievajú k zvyšovaniu konkurencie, sociálnemu rozvoju, územného rozvoja trvalému hospodárskemu rozvoju a vyrovnávaniu sociálno-hospodárskych rozdielov a rozdielov medzi regiónmi. Obec má na jednej strane ako subjekt, právo ovplyvňovať, regulovať rozvoj svojho územia a na druhej strane má aj povinnosť zabezpečovať rastúce potreby občanov, z akcentom na infraštruktúru. To iste platí aj v sociálnych službách, týkajúcich sa predovšetkým bytovej otázky a zabezpečenie pracovných príležitostí. Týmto samospráva vytvára prostredie pre slobodné správanie a rozhodovanie jednotlivcov vo vlastných záležitostiach.

1. PREHLAD RIEŠENEJ PROBLEMATIKY DOMA A V ZAHRANIČÍ

1.1 Chápanie ekonomického rozvoja v regióne a v obci

V odbornej literatúre sa s jednoduchou definíciou rozvoja ekonomickej základne obce priamo nestretneme, avšak môžeme pri jej charakteristike vychádzať z prameňov, ktoré sa zaoberajú ekonomickými regiónmi a rozvojom ekonomickej základne regiónov. Autorky Belajová - Fáziková (2005) uvádzajú, že ekonomický región je priestorovým podsystémom krajiny, ktorý charakterizuje určitá priestorová štruktúra a úroveň ekonomického a sociálneho rozvoja. Ide o územie, v ktorom funguje určitý princíp usporiadania určitých aktivít a väzieb medzi podnikmi, ľudským a prírodným potenciálom, ako aj infraštruktúrou.

Územná jednotka ekonomického regiónu podľa Samsona a kol. (2001) má spĺňať viaceré kritéria: primeranú veľkosť územia, ktorá by umožnila racionálne využívanie endogénnych zdrojov i otvorenie hraníc medzi regionálnym tokom, mala by mať aspoň jedno odvetvie iniciujúce rozvoj regiónu, dostatočný počet malých a stredných podnikov, mala by zabezpečovať základné životné potreby obyvateľstva (práca, bývanie, zdravotná starostlivosť, kultúra, doprava, vzdelávanie a pod.) Zároveň by mala byť zabezpečená funkčná a technická prepojitelnosť sídel, rešpektovanie hraníc územných jednotiek nižšieho rádu, ale aj historické, kultúrne, etnické a iné osobitosti predchádzajúceho vývoja, vrátane pocitu spolupatričnosti obyvateľov k tomuto regiónu.

V našej legislatíve je definovaný regionálny rozvoj v zákone č. 539/2008 Z.z. o podpore regionálneho rozvoja (stav k 20.1.2010), podľa ktorého je regionálny rozvoj „súbor sociálnych, hospodárskych, kultúrnych a environmentálnych procesov a vzťahov, ktoré prebiehajú v regióne a ktoré prispievajú k zvyšovaniu jeho konkurenčnej schopnosti, trvalému hospodárskemu rozvoju, sociálnemu rozvoju a územnému rozvoju a vyrovnaníu hospodárskych rozdielov a sociálnych rozdielov medzi regiónmi“.

Maier – Tödling (1998) uvádzajú, že pojem ekonomický región je podobne ťažko definovateľný ako pojem rozvoj. Pojem rozvoj je neurčitým pojmom a môže byť určený iba na základe konkrétnych hodnotových postojoch. Títo autori poukazujú, že rozvoj nemožno stotožniť s ekonomickým rastom, ale zároveň ekonomický rast predstavuje základný prvok rozvoja. Ekonomický rast nastáva, ak celkový objem reálneho hrubého domáceho produktu v danom období je väčší ako v predchádzajúcom období. Benčo

(2005) definuje regionálny rozvoj ako systematických proces pozitívnych zmien, ktorý sa odvíja od individuálnej schopnosti regiónov produkovať komparatívne výhody a využívať zdroje, ktorými daný región disponuje a je vybavený.

Regionálny rozvoj poskytuje geografický uhol pohľadu, kde sa pojmom regionálny rozvoj chápu predovšetkým ekonomicko-sociálne procesy prebiehajúce v prírodno-spoločenskom prostredí regiónu, ktoré by mali využívať ale aj rešpektovať podmienky a osobitosti tohto prostredia (Klamár, 2007).

Ekonomický (hospodársky) rozvoj definujú Tvrdon - Hamalová - Žárska (1995) ako dlhodobí vzostup schopností poskytovať obyvateľstvu rozmanité tovary a služby. Podľa Lisého (In: Výrostová, 2010, str. 147) cieľom ekonomického rozvoja je rast kvality života obyvateľov. Ekonomický rozvoj závisí od výkonnosti ekonomiky, od úrovne hrubého domáceho produktu a od ekonomického rastu. Podľa Tvrdon – Hamalová - Žárska (1995), ekonomický rozvoj so sebou prináša zhoršenie relatívneho postavenia jednej skupiny obyvateľov voči inej. Určitý stupeň sociálnych nerovností (napr. rozdiely v príjmoch, miera nezamestnanosti a pod.) môže byť pre spoločnosť neprijateľný a je potrebné tieto nerovnosti riešiť prostredníctvom sociálnej politiky, pričom dôležité sú aj jej prepojenia s hospodárskou a environmentálnou politikou. Cieľom rozvoja je zlepšovanie životných a pracovných podmienok pre obyvateľstvo. Ekonomický rozvoj súvisí so sociálnym rozvojom, preto sa stretávame s pojmom sociálno-ekonomický rozvoj.

1.2 Rozvoj ekonomickej základne obce

Don Iannone (2005, In: Žárska, 2007, str.171) definujú miestny ekonomický rozvoj ako cieľenú aktivitu podnikov, miestnych samospráv a ďalších miestnych skupín, zameraných na maximalizáciu ekonomických zdrojov na danom území, na zvýšenie hospodárskeho blahobytu na rast počtu pracovných miest a životnej úrovne občanov.

Žárska (2007) uvádza, že obce musia byť dostatočne flexibilné a schopné pružne reagovať na podnety vonkajšieho prostredia. Podľa autorky sú základnou rozvojovou jednotkou, ktorá má jasne definované samosprávne funkcie, a vymedzené kompetencie a zodpovednosti na udržateľný rozvoj obce a skvalitňovanie života v nej. Podľa Belajovej – Balážovej (2004) obce sú zodpovedné na všestranný hospodársky a sociálny rozvoj územia a za starostlivosť o potreby ich obyvateľov. Musia riešiť nielen svoje vlastné vnútorné problémy a potreby, ale musia reagovať aj na čoraz rýchlejšie sa meniace vonkajšie prostredie.

Ekonomické činnosti patria medzi základné faktory ovplyvňujúce socioekonomickú úroveň regiónov, ako aj miest. Ako uvádzajú viacerí autori (Hoover, 1948; Tvrdoň - Hamalová – Žárska, 1995; Maier – Todling, 1997; Belajová – Fáziková; Blažek – Uhlíř; 2002; Wokoun, 2008; Gecíková; 2011) Výrobný profil územia je obyčajne určený nosnými odvetvami, pre ktoré územie spĺňa požiadavku zabezpečenia surovín, pracovných síl a disponuje ďalšími vhodnými územno-technickými predpokladmi. Firmy tak ovplyvňujú ekonomickú, ale i sociálnu úroveň územnej jednotky.

Ak vychádzame z prác uvedených autorov, môžeme konštatovať, že medzi najvšeobecnejšie členenia ekonomickej základne regiónu patrí členenie podľa sektorovej štruktúry:

1. PRIMÁRNY SEKTOR začleňuje tie ekonomické aktivity, ktoré priamo využívajú primárne surovinové zdroje (poľnohospodárska prvovýroba, lesníctvo a ťažba dreva, ťažba nerastných surovín). Podiel primárneho sektora na ekonomickom rozvoji regiónov stále klesá. Vyššia úroveň technologizácie výrobných procesov v odvetviach primárneho sektora vytvára nižší dopyt po pracovných silách. Produktivita práce dosahuje vyššie hodnoty práve nahrádzaním manuálnej práce pracou strojov. Vzhľadom na zastúpenie prírodných zdrojov v regióne sú primárne odvetvia alokované v každom regióne. Ich podiel na ekonomickom rozvoji regiónov je však priestorovo diferencovaný. Pri aktivitách primárneho sektora (najmä rezortu pôdohospodárstva) sa do popredia dostávajú v súčasnosti najmä mimo produkčné funkcie: krajinotvorná, ekologická, sociálna, sídelnotvorná.

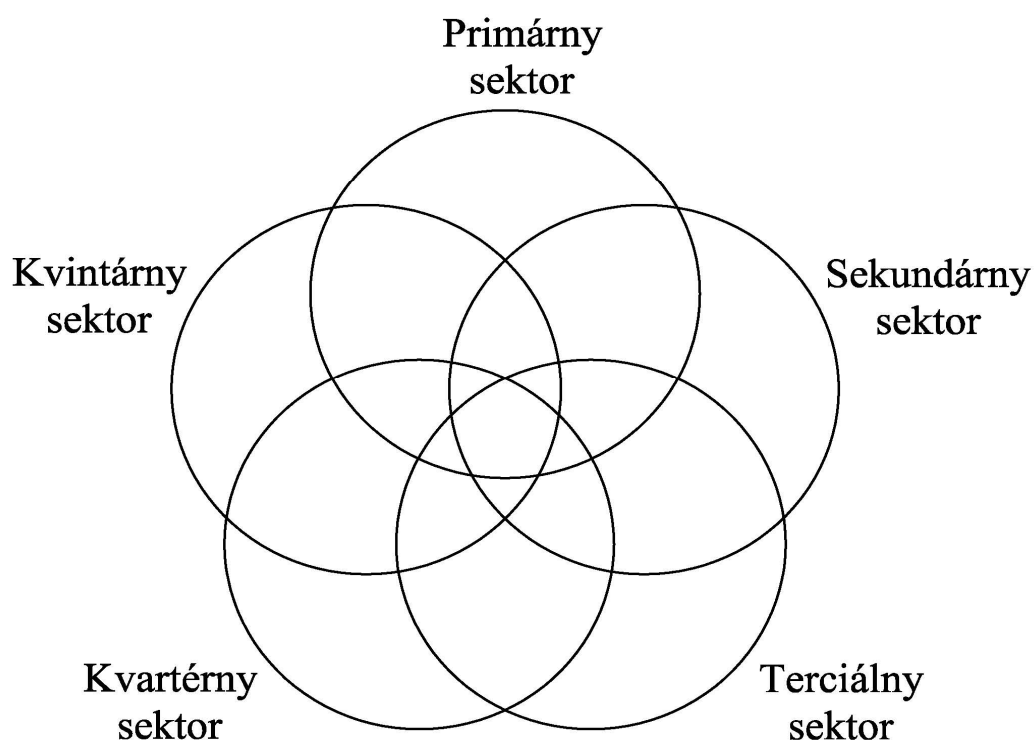
2. SEKUNDÁRNY SEKTOR nadväzuje na primárny sektor, spadajú do neho všetky ekonomické aktivity spracovateľského priemyslu. Odvetvia sem spadajúce majú rýchlejšiu obrátkovú schopnosť. Sekundárny sektor má významnú vlastnosť - koncentračnú schopnosť. To znamená, že dokáže na pomerne malé územie pritiahnuť obyvateľstvo ako pracovnú silu a kapitál. Táto schopnosť je podmienená najmä tvorbou aglomeračných efektov v dôsledku výstavby technickej infraštruktúry (cesty, inžinierske siete) (Belajová – Fáziková, 2005). Vplyvom vedecko - technického pokroku prebehli aj v sekundárnom sektore viaceré zmeny, ktoré sa prejavili v znižovaní počtu pracovníkov a rastúcej produktivite. Má schopnosť prijať časť uvoľnených pracovných síl z primárneho sektora, má vyššie nároky na vzdelaných a kvalifikovaných pracovníkov.

Z ekologického hľadiska však narastá potreba energeticky menej náročných výrob a výrob s nízkou produkciou nebezpečného odpadu.

3. **TERCIÁRNY SEKTOR** je najdynamickejšie sa rozvíjajúcim sektorom ekonomickej štruktúry. Jeho rozvoj a rôznorodosť významne ovplyvňuje koncentrácia obyvateľstva a úroveň príjmov, od ktorých je rozvoj obchodu a služieb pre obyvateľstvo závislý. Má rýchlu obrátkovú schopnosť, menšiu kapitálovú a materiálovú náročnosť. V tomto sektore je vysoká návratnosť investícií a vytvára sa najvyššia pridaná hodnota. V závislosti od druhu činnosti práca v tomto sektore môže, ale nemusí vyžadovať vysokú kvalifikáciu. Povaha pracovného zaradenia predznamenáva rôznorodosť mzdového ohodnotenia a následného životného štandardu pracovníkov. Všeobecne platí tvrdenie, že práca v tomto sektore je relatívne manuálne nenáročná.

Terciárny sektor predstavuje tie odvetvia služieb, ktoré nejakým spôsobom súvisia s výrobou: finančné, obchodné, dopravné, opravárenské služby, spoje.

Graf 1: Sektorové členenie ekonomických činností v regióne

Zdroj: Gecíková, I. - Papcunová, P. Metódy a techniky regionálnej analýzy, 2011, str.21

4. *KVARTÉRNÝ/KVARCIÁRNÝ SEKTOR* sa vykreoval v posledných desaťročiach z terciárneho sektora. Patria sem služby, ktoré uspokojujú spoločenské potreby občanov: obrana, polícia, justícia. Tieto predstavujú klasické odvetvia verejných služieb, nemajú vplyv na dynamiku ekonomického rastu.

5. *KVINTÁRNÝ SEKTOR* tvoria predovšetkým služby, ktoré zabezpečujú zvyšovanie kvality ľudského potenciálu, kvalitu života, sú to: zdravotníctvo, školstvo, sociálne služby, kultúra, telovýchova, veda a výskum, tvorba a prenos informácií.

1.3 Miestny ekonomický rozvoj

Svetová banka (2002) charakterizuje miestny ekonomický rozvoj ako príležitosť pre miestnu samosprávu, súkromný sektor, neziskové organizácie a pre miestnu komunitu spolupracovať a vytvárať podmienky na dosahovanie jeho cieľa a zvýšiť kvalitu života všetkých zainteresovaných.

Meyer – Stamer (2005, In: Hamalová – Belajová, 2011, str. 72) uvádzajú, že cieľom miestneho ekonomického rozvoja je vybudovať ekonomické kapacity obce, aby sa zlepšila hospodárska budúcnosť a kvalita života obyvateľov. Miestny ekonomický rozvoj nezávisí len od množstva finančných prostriedkov, ale aj od intenzívnej komunikácie a koordinácie zapojených subjektov, ako aj určenia jeho partnerov: miestna samospráva, podnikateľský sektor, miestne obyvateľstvo, neziskové organizácie.

Podľa Bučeka – Reháka –Tvrdoňa (2010) je miestny ekonomický rozvoj definovaný ako súbor činností snažiacich sa čeliť týmto výzvam doby. Miestny ekonomický rozvoj môžeme chápať veľmi široko, jeho cieľom môže byť zlepšenia životnej úrovne, generovania bohatstva, až po minimalizovanie miery nezamestnanosti. Jedná sa o veľmi komplexne chápaný koncept, ktorý vždy nesie určité národné, regionálne a lokálne špecifiká. Je zvyčajne realizovaný v priestore definovanom ako funkčný región vymedzený na základe určitého kritéria. Svojim rozsahom zvyčajne presahuje dimenziu jednej obce.

Fáziková (cit. 2010) charakterizuje miestny ekonomický rozvoj ako súbor činností zameraných na dosiahnutie komplexného rozvoja najnižších relatívne samostatných ekonomicko-sociálnych jednotiek územia. Je zvyčajne realizovaný v priestore definovanom ako funkčný región. Každá obec má v miestnom ekonomickom rozvoji svoje špecifické postavenie a špecifické funkcie. Preto sa nemôže spoliehať, že jej rozvoj bude

zabezpečený rozvojom okolitých obcí, ale svoj rozvoj si musí plánovať a zabezpečovať v súlade s rozvojom okolitých obcí. Miestny rozvoj je dlhodobý, nepretržitý proces.

V súčasnosti sme všetci vystavený globálnym ekonomickým procesom, a preto vzhľadom na tento aspekt musia obyvatelia miest a obcí uskutočňovať svoje plány. Ani my na Slovensku sa určite nevyhneme týmto dôsledkom a jej transformácie.

Buček (2010) uvádza dôvody prečo sa vo svete venuje veľká pozornosť miestnemu ekonomickému rozvoju:

- *globalizácia ekonomiky* (ekonomika každej lokality je vystavený globálnej konkurencii)
- *celková ekonomická reštrukturalizácia* (zmena postavenia jednotlivých odvetví, rozmach služieb, expanzia podnikateľských služieb),
- *meniaca sa štruktúra priemyslu a technologické inovácie* (dôraz na flexibilitu, vysokú produktivitu v menších jednotkách),
- *celková deetatizácia* (ústup od dovtedajšieho štátneho paternalizmu vo všetkých oblastiach),
- *obmedzené zdroje verejných financií* (z verejných zdrojov sa nedajú financovať všetky potreby "tradičného" verejného sektoru),
- *obmedzené kompetencie, finančné zdroje a kapacity miestnych samospráv* (nedostatočné rozpočty obcí, pomalá decentralizácia kompetencií, nedostatočné odborné kapacity),
- *snahy miestnej úrovne konať* (aktívni predstavitelia miestnej úrovne sa nechceli sa len tak pozerieť na stagnáciu, či úpadok ich lokalít, chcú situáciu zmeniť),
- *potreba riešiť problémy životného prostredia* (nahromadené z minulosti, ale aj konať podľa iných nárokov na životné prostredie v súčasnosti),
- *sociálno-demografické aspekty* (mladí nezamestnaní, populačný tlak v niektorých lokalitách, multietnické komunity),
- *otázka kvality života* (kultúra, životné prostredie, bezpečnosť - pre každého).

Buček – Rehák – Tvrdoň (2010), Fáziková (cit. 2010) a Hamalová – Belajová (2011) sa zhodujú, že aktéri miestneho ekonomického rozvoja vždy závisia od lokálnych podmienok. Významnú úlohu však najčastejšie zohrávajú:

- *územné samosprávy (miestna a regionálna samospráva),*
- *územná štátna správa a inštitúcie centrálného štátu,*

-
- podnikateľské subjekty,
 - obchodné komory, združenia podnikateľov,
 - rozvojové agentúry, rozvojové združenia a partnerstvá,
 - zástupcovia finančného sektoru,
 - inštitúcie pracovného trhu,
 - vzdelávacie a výskumné inštitúcie,
 - miestne záujmové združenia, aktivisti, tretí sektor (napr. v oblasti životného prostredia a sociálnej sféry),
 - občania.

Hamalová – Belajová (2011) uvádzajú, že v trhovej ekonomike sú podniky hnacou silou ekonomického rastu a zároveň sprostredkovateľom rozvoja. Koncentrácia podnikov v priestore, ich veľkostná štruktúra, odvetvové zameranie, odbytové možnosti, finančný a hmotný kapitál ktorým disponujú, inovačné procesy a hlavné väzby, ktoré si vytvárajú na iné podniky po horizontále i vertikálne a väzby na iné podsystemy priestorovej ekonomickej štruktúry rozhodujúcou mierou ovplyvňujú ekonomický a sociálny rozvoj v obciach a regiónoch.

- *Pracovné sily* sú neoddeliteľnou súčasťou výrobných a rozhodovacích procesov a sú často aj najdôležitejším faktorom pri inovačných rozhodnutiach podnikov. Ich význam a vplyv na ekonomický rozvoj rastie s úrovňou vedomostí, komunikačnými a technickými zručnosťami.
- *Infraštruktúra* je nevyhnutnou súčasťou funkčnosti podnikateľských subjektov, inštitúcií a kvality života obyvateľov. Súčasť technickej infraštruktúry tvoria dopravné siete, telekomunikačné siete, vodovodné siete, energetické siete. Do sociálnej infraštruktúry sa zaraďujú vzdelávacie, zdravotnícke, sociálne a kultúrne zariadenia.
- *Prírodné zdroje* vytvárajú podmienky pre ekonomický rast, pokiaľ sú hospodársky využívané, vytvárajú určitý obraz krajiny, ovplyvňujú proces urbanizácie a kvalitu života obyvateľov.
- *Finančný kapitál* je nutný tak pre samotné podnikanie, ako aj pre budovanie podmienok pre rozvoj podnikania (infraštruktúry). Podniky aj obce potrebujú finančný kapitál v jednotlivých fázach vývoja na rozličné ciele. Samospráva by mala podporovať rozvoj súčastí technickej a sociálnej infraštruktúry.

-
- *Manažment podnikov*, miestnej samosprávy, ako aj manažment iných inštitúcií, zohráva dôležitú úlohu tak pri tvorbe podporného podnikateľského prostredia, ako aj pri ostatných aktivitách a úspešnosti ekonomického rozvoja. Preto je dôležitá najmä jeho profesionalita.
 - *Inovačné procesy* vyvoláva lokálne prostredie nahromadením podnikov s vyspelou technológiou, ako aj výskumných a vzdelávacích inštitúcií a podporných centier, ktoré sú schopné vytvárať medzi sebou väzby, aj posun poznatkov až do fázy spoločného výskumu, na ktorom sú zainteresovaní všetci aktéri, sú významným faktorom rozvoja.

1.4 Úloha miestnej samosprávy v rozvoji ekonomickej základne obce

1.4.1 Obec ako základná jednotka miestnej samosprávy

Základom miestnej samosprávy je podľa Teja (2007) obec ako samostatný subjekt verejnej správy, ktorý je právne nezávislý od štátu a svoje kompetencie vykonáva samostatne vo vlastnom mene. Žárska (2007) píše, že obec vykonáva zverené úlohy pre občanov majúcich na jej území trvalý pobyt a jej jednotlivé rozhodnutia a nariadenia. Tej (2007) dopĺňa, že miestna samospráva plní tieto úlohy aj pre ostatné fyzické osoby, ktoré nie sú obyvateľmi obce, ale majú v obci nehnuteľný majetok.

Ústava Slovenskej republiky definuje obec ako „samostatný územný a správny celok Slovenskej republiky, združujúci osoby, ktoré majú na jej území trvalý pobyt“ (čl. 64 ods. 2) a ako „právnickú osobu, ktorá za podmienok ustanovených zákonom samostatne hospodári s vlastným majetkom a so svojimi finančnými prostriedkami“ (čl. 65 ods. 1). Pod obcou ako právnickou osobou rozumieme to, že ako taká vystupuje v právnych vzťahoch svojim menom a nesie zodpovednosť z týchto vzťahov vyplývajúcu.

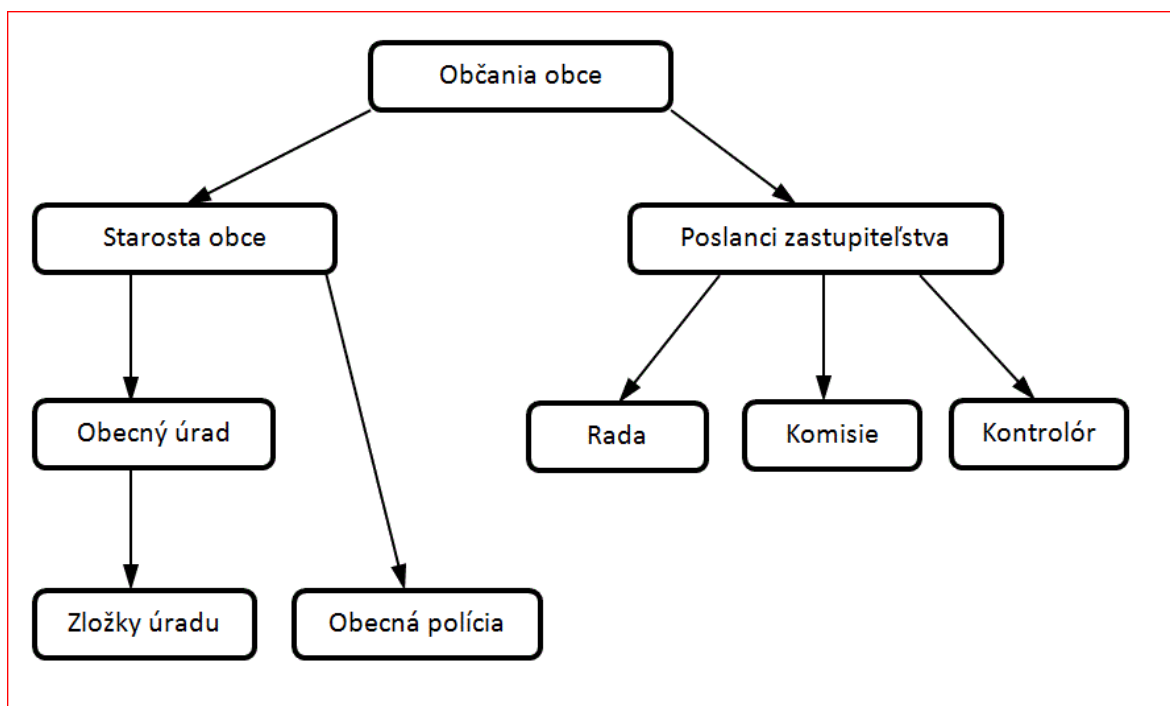
Samospráva obce zakladá podniky, má majetkovú účasť v podnikoch. Ekonomické predpoklady fungovania obce sú dané existenciou majetku obce, rozpočtom, vlastnými príjmami, miestnymi daňami a ich využívaním ako nástrojov rozvoja obce. Zároveň k nim patria aj aktivity obce v zakladaní organizácií a podnikov na zabezpečovanie kompetencií. (Žárska, 2007)

„Samospráva obce musí byť vybavená určitými predpokladmi, aby mohla zabezpečovať a realizovať jednotlivé funkcie. Ide o legislatívne, organizačné, ekonomické, personálne a informačné predpoklady“ (Žárska, 2007 s. 9).

Výkon samosprávy sa v našich podmienkach realizuje prostredníctvom volených a výkonných orgánov. Medzi volené orgány patrí starosta a obecné zastupiteľstvo (kolektív poslancov). Na výkon samosprávnej činnosti sa zriaďuje obecný úrad. Prácu obecného úradu riadi a organizuje starosta. Vo väčších obciach môže byť zriadená aj funkcia prednostu obecného úradu. V prenesenom slova zmysle obec slobodne rozhoduje a koná podľa toho, aké si zvolí priority a aké sú potreby, či požiadavky občanov. To znamená, že realizuje verejné rozhodnutia. (Gecíková, 2007)

Účasť občanov na správe vecí verejných je potrebné chápať ako proces ovplyvňovania verejných rozhodnutí samotnými občanmi. Belajová – Balážová (2004) ďalej píše, že výkon samosprávy najaktívnejšie a najväčšou mierou zabezpečujú tí občania mesta, obce, regiónu, ktorí dostali v komunálnych voľbách mandát zastupovať občanov na správe vecí verejných. Okrem nich sú to aj menovaní predstavitelia obce, pôsobiaci vo výkonných úradoch samosprávy alebo v rôznych komisiách. Sú to aj občania pôsobiaci vo voľných združeniach.

Obrázok 1: Organizácia obecnej samosprávy

Zdroj: Hamalová, M., 2008, s. 105

Hamalová – Belajová (2011) uvádzajú, že základnom územnej samosprávy je obec. Pod pojmom obec sa rozumie inštitucionalizovanú podobu sídla, ktoré môže mať buď charakter dediny alebo mesta, ďalej uvádzajú, že obecná samospráva je v Európskej charte

miestnej samosprávy definovaná ako prirodzený právny inštitút, ktorý je výrazom práva a schopností obyvateľstva spracovať tú časť verejných záležitostí, ktorú dokáže najdemokratickejšie a najefektívnejšie zabezpečovať volené orgány obce. Z historického hľadiska predstavuje obec zárodok spoločnosti.

Podľa Žárskej (2007) samospráva obce musí byť vybavená určitými predpokladmi, aby mohla zabezpečovať a realizovať jednotlivé funkcie.

1. Legislatívne predpoklady, predstavujú zákony a právne normy, ktoré vymedzujú kompetencie a nástroje samosprávy v ovplyvňovaní LED.
2. Organizačné predpoklady - chápeme ako inštitucionálne zázemie pre LED – zahŕňa štruktúru orgánov samosprávy a inštitúcie, ktoré samospráva iniciuje.
3. Ekonomické predpoklady sú ovplyvnené jednak štruktúrou majetku a rozpočtom obce, ale tiež hospodárskou situáciou v danej lokalite (miera nezamestnanosti, odvetvová štruktúra, atď.)
4. Personálne predpoklady, nadväzujú na organizačné predpoklady a vyjadrujú osobnostné danosti a manažérske schopnosti predstaviteľov samosprávy, ktoré môžu výrazne ovplyvniť realizáciu stratégie LED.
5. Informačné predpoklady, chápeme ako zdroje informácií využívané nielen vo vnútri obce (kvalita databázy údajov o obci a jej činnosti používaná aktérmi lokálneho rozvoja), ale aj informačné databázy, ktoré umožňujú obci komunikovať s vonkajším prostredím.

1.4.2 Majetok obce

Majetok obce je bohatstvo alebo vlastníctvo, teda ako súbor vlastníckych práv. Podľa Pekovej (2004) je majetok spravidla vymedzovaný ako bohatstvo, pretože má hodnotu, trhovú cenu a rôzne druhy majetku možno zmeniť na peňažnú formu majetku. Podľa Samuelsona a Nordhauza (1992) možno bohatstvo jednotlivca alebo spoločnosti vyjadriť ako čistú peňažnú hodnotu aktív, ktoré človek alebo spoločnosť vlastní v danom časovom okamihu. Pod pojmom aktíva títo autori rozumejú hmotné prvky (napr. budovy, pôdu, dopravné prostriedky, statky dlhodobej spotreby), ako aj finančné aktíva (napr. hotovosť, úspory, cenné papiere). Všetko čo je dlh, tvorí pasíva. Rozdiel medzi aktívami a pasívami je bohatstvo alebo čistá hodnota (Samuelson – Nordhaus, 1992) Podľa I. Straku (Žák a i, 2002) za bohatstvom v najširšom ponímaní možno považovať všetko vo vlastníctve ekonomických subjektov, ktoré sú schopné generovať dôchodky. Papcunová – Balážová (2006) uvádzajú, že vlastníctvo obecného majetku umožňuje obci výkon originálnych a prenesených kompetencií, ovplyvňovať sociálno – ekonomický rozvoj obce

a tým zabezpečovať určitú kvalitu života obyvateľov obce, ako aj príjmy do obecného rozpočtu vrátane získavania aj cudzích zdrojov na ďalší rozvoj obce. Kým v súkromnom sektore rozhodujúca časť majetku slúži na tvorbu zisku, v samosprávnom verejnom sektore môžeme majetok v základe špecifikovať takto:

- prevažná časť majetku slúži na zabezpečenie samosprávnych úloh a verejných potrieb, ktoré im ukladajú zákony, a to tak pre občanov ako aj pre podnikateľov alokovaných v obci,
- s kolektívnym vlastníctvom obecného majetku je spojené aj kolektívne rozhodovanie o hospodárení a jeho využívaní obecným zastupiteľstvom (Papcunová – Balažová, 2006, s. 32),

1.4.3 Prístup LED

Šebová (In: Hamalová – Belajová, 2011, s. 71) uvádza, že skratka LED (Local Economic Development) znamená lokálne iniciovaný rozvoj, ktorý sa uskutočňoval hierarchickým administratívnym postupom smerom zhora nadol. Autorka uvádza, že lokálne iniciovaný rozvoj je produktom nového prístupu k riadeniu hospodárskeho a sociálneho rozvoja krajiny. Vychádza z aktuálnych podmienok post industriálnej spoločnosti, ktorá je charakteristická vysokou dynamikou inovácií, štrukturálnych zmien vo výrobe a spotrebe, globalizáciou spoločensko – ekonomického života. Teória LED sa zaoberá komplexným rozvojom územia, predmetom jej záujmu sú všetky aktivity uskutočňované v území obce, nielen tie, za ktoré zo zákona zodpovedajú jej orgány. Z uvedeného zároveň vyplýva, že ciele politiky založenej na teórii LED nemožno dosiahnuť inak, ako interakciou medzi lokálnou vládou, súkromným sektorom, projektovými a rozvojovými inštitúciami, záujmovými profesionálnymi združeniami tretím sektorom a obyvateľmi v území. Podľa Bartíka (In: Hamalová – Belajová 2011 s. 72) lokálny ekonomický rozvoj môže byť definovaný ako zvyšovanie kapacity lokálnej ekonomiky na vytváranie blahobytu miestnych obyvateľov.

Buček (2004) uvádza ako hlavné činitele miestneho ekonomického rozvoja:

- **Ľudské zdroje** sú jedným z najdôležitejších faktorov rozvoja miestnej ekonomiky. Bez kvalitného ľudského potenciálu neexistuje úspešná miestna ekonomika, aj z vonkajšieho prostredia prichádzajúce aktivity a zdroje sa tu nedokážu trvalo zachytiť a zveľadiť. Pri zvyšovaní kvality ľudského potenciálu má najvýznamnejšiu úlohu všeobecné vzdelávanie, odborná príprava, vzdelávanie manažérov, difúzia rozvojových cieľov.

- **pozemky, infraštruktúra, priestory** sú jednou z kľúčových oblastí, ktoré môžu obmedziť rozvoj. Najväčšie problémy môže spôsobiť nedostatok vhodných plôch pre investorov, podnikateľských priestorov, pozemkov. Častokrát sa sem zaraďuje aj problém nevhodne využitých plôch, revitalizácie, či odstránenia starých objektov, či dokonca kontaminácia plôch, alebo naopak ich ochrana z rôznych dôvodov, rôzne plánovacie regulatívy. Nezvládnutie tohto komplexu problémov môže viesť k paralýze miestneho rozvoja, odstráneniu investorov, obmedzeniu expanzie už prítomných subjektov.

- **nové podniky - investície - inovácie - technologické zmeny, inštitúcie** - v konečnom dôsledku ide o iniciatívy orientované na ľudské zdroje. Orientujú sa na poradenstvo, konzultácie a podporu podnikania, rizikový kapitál, technologické centrá a obchodné parky. Cieľovým segmentom je malé a stredné podnikanie. Tu sa vytvára veľké množstvo nových pracovných miest, pretože veľké podniky a ich vznik, sú menej časté. Malé a stredné podniky majú problémy pri zakladaní a v prvých rokoch fungovania.

1.4.4 Podnikateľský sektor a jeho úloha v rozvoji ekonomickej základne obce

Podnikateľský sektor územia predstavujú podniky (firmy) vytvárajúce tovary, služby a ich odvetvové zameranie. Ekonomické, t.j. výrobné činnosti patria medzi základné faktory ovplyvňujúce socio-ekonomickú úroveň územných celkov. V literatúre (Tvrdoň et al., 1995; Hamalová, 1996; Belajová – Fáziková, 2005; Papcunová – Gecíková, 2007) sa môžeme stretnúť tiež z názvom ekonomický potenciál alebo hospodársky podsystem. Význam ekonomických aktivít pre rozvoj regiónu je nasledovný:

- využívajú podmienky územia pre lokalizáciu,
- svojou aktivitou vplývajú na tieto podmienky,
- sú zdrojom pracovných príležitostí,
- produkujú tovary a služby,
- ovplyvňujú dopyt obyvateľstva,
- vytvárajú verejné príjmy.

Ako píše Belajová – Fáziková (2005) ekonomický rozvoj ovplyvňujú najmä cez:

- početnosť firiem,
- veľkosť firiem,
- odvetvová a sektorová štruktúra,
- ekonomická stabilita.

Ekonomiku obce Belajová – Balážová (2004) chápu v širšom slova zmysle ako subsystém ekonomického systému štátu s tým, že procesy využívania disponibilných miestnych rozvojových zdrojov, výmena, rozdeľovanie a spotreba prebiehajú na miestnej úrovni alebo aj v širšom priestore. Obecnú ekonomiku z tohto pohľadu je možné charakterizovať ako ekonomiku zmiešaného typu, pretože v obci pôsobia ekonomické subjekty súkromného sektora, rôzne subjekty verejnej správy, vrátane miestnej samosprávy, ktorá spravuje kapitál vo vlastníctve obce. Všetky subjekty sa ich vlastným spôsobom podieľajú na ekonomickom rozvoji obce.

1.4.5 Miestne obyvateľstvo a jeho postavenie v ekonomickej základni

Miestni obyvatelia podľa Teja (2007) a Žárskej (2007) tvoria osobný základ miestnej samosprávy. V zmysle Zákona 369/1990 Zb. o obecnom zriadení, sú nimi všetky fyzické osoby, ktoré majú na jej území trvalý pobyt.

Podľa Belajovej – Balážovej (2004) je komunikácia s miestnymi obyvateľmi zásadným predpokladom efektívneho vzťahu medzi miestnou samosprávou a občanmi. Ak sú občania informovaní o aktivitách a rozhodnutiach obecnej správy, obyčajne sú ochotnejší podieľať sa na verejnom živote, čo vedie k demokratickejšiemu výkonu správy. Naopak, keď občania majú pocit, že nie sú primerane informovaní, alebo že sa pred nimi utajujú fakty, sami sa tieto informácie získať nesnažia. Potom zaujímajú k návrhom negatívne postoje. Otvorená komunikácia s verejnosťou nie je len prejavom dobrej samosprávy, ale je to aj dobrá politika a dobré riadenie vecí verejných.

Hamalová – Belajová (2011) charakterizujú obyvateľstvo obce ako osoby, ktoré majú na jej území trvalý pobyt, ale aj občanov, ktorí majú v obci nehnuteľnosti, alebo platia miestnu daň, alebo majú v obci prechodné bydlisko. Obyvatelia obce sa zúčastňujú na samospráve, majú právo voliť, zúčastňovať sa na referende, verejných zhromaždeniach, používať obecný majetok, podávať podnety a sťažnosti. Samosprávu obce vykonávajú jej obyvatelia to buď priamo (hlasovaním a účasťou na verejných zhromaždeniach), alebo nepriamo (prostredníctvom volených predstaviteľov). Občania majú práva ale sú aj povinní:

- ochraňovať majetok obce a podieľať sa na nákladoch obce (platiť dane a poplatky),
- podieľať sa na ochrane a zveľad'ovaní životného prostredia,
- napomáhať udržiavať poriadok v obci,

-
- poskytovať osobnú pomoc pri odstraňovaní následkov živelných pohrôm a havárií.

Obyvateľstvo spolu so štruktúrou ekonomiky predstavujú dva najvýznamnejšie faktory rozvoja každého územia. Skúmanie demografického potenciálu obyvateľstva je výrazne späté s ekonomickým rozvojom a rozmiestňovaním ekonomických aktivít. (Klamár, 2007)

Tvrdoň et al. (1995) píše, že početnosť obyvateľstva a dynamika vývoja početnosti obyvateľstva sú kvantitatívne znaky. Koncentrácia (početnosť) obyvateľstva v priestore je dôležitým rozvojovým faktorom, pretože vytvára silnejšie trhové pole pre firmy, ako aj väčšiu ponuku práce. Rozmiestňovanie obyvateľstva a rozmiestňovanie ekonomických aktivít, sú navzájom prepojené a podmieňujúce sa procesy. Koncentrácia firiem v priestore priťahuje pracovné sily. Ich odvetvová štruktúra ovplyvňuje ich kvalitu (vzdelanostnú úroveň, vekovú štruktúru).

Z kvalitatívnych charakteristík obyvateľstva majú na ekonomický rozvoj najväčší vplyv:

- veková štruktúra má bezprostredný vplyv na tvorbu a prerozdeľovanie vytvorených hodnôt v regióne,
- vzdelanostná úroveň obyvateľstva ovplyvňuje tak štruktúru výroby, ale aj dynamiku početnosti firiem. Vzdelané obyvateľstvo (na každom stupni) je viac informované, rýchlejšie sa zapája do výrobného procesu, skôr nachádza riešenia aj z krízových situácií, je ochotné meniť zamestnanie. Je rozhodne aktivizujúcim prvkom ekonomického rozvoja regiónu.

1.4.6 Infraštruktúra

Podľa Klamára (2007) infraštruktúra predstavuje dôležitý impulz pre rozvoj ktoréhokoľvek územia, avšak jej úloha je najmä podporná. Infraštruktúra sa v literatúre (Tvrdoň et al., 1995; Popjaková, 1996; Dubecová, 2000; Belajová – Fáziková, 2005) rozdeľuje do dvoch základných skupín:

- technická infraštruktúra
 - dopravná infraštruktúra (dopravná sieť a dopravné zariadenia),
 - energetická infraštruktúra – resp. technická infraštruktúra v užšom slova zmysle (energetické sieť a zariadenia – elektrické vedenie, plynovody, vodovody, kanalizácie a podobne),
 - informačná infraštruktúra (televízia, internet, telefón, rozhlas, fax),

-
- sociálna infraštruktúra – zariadenia na zabezpečenie podmienok existencie a regenerácie obyvateľstva (zdravotné, školské, obchodné, kultúrne, športové a iné).

Technická infraštruktúra vytvára všeobecné produkčné a spotrebné podmienky, t.j. jej výkony uspokojujú všeobecnú potrebu, slúžia firmám a obyvateľstvu súčasne. Kapacity technickej infraštruktúry majú malú mobilitu a malú flexibilitu prispôsobenia sa novým podmienkam. Výkony infraštruktúry musia byť v každom čase k dispozícii, mali by pokrývať denné špičky nárokov firiem i obyvateľstva. Inak sú limitujúcim faktorom rozvoja. Nie je možné ukladať ich do zásoby. Ekonomické efekty niektorých súčastí technickej infraštruktúry nie je možné ekonomicky vyjadriť. Výkony infraštruktúry ovplyvňujú produkciu väčšinou hodnotovo ale nie naturálne. Komplexnosť vybudovania technickej infraštruktúry významne ovplyvňuje ekonomický a sociálny rozvoj, pretože firmy rovnako ako obyvateľstvo potrebuje v podstate všetky výkony infraštruktúry, ibaže v rôznej kombinácii. Chýbajúce súčasti technickej infraštruktúry obmedzujú rozvoj. Zariadenia infraštruktúry sa vyznačujú dlhou životnosťou a preto je potrebné racionálne ich projektovať a realizovať. Sú investične vysoko náročné. Financujú sa prevažne z verejných zdrojov a preto úroveň a dynamika ich rozvoja je závislá od uvoľňovania verejných zdrojov na ich rozvoj. (Tvrdoň et al., 1995)

Sociálna infraštruktúra je dôležitá najmä pre uspokojovanie potrieb obyvateľstva, ale má vplyv aj na rozmiestňovanie niektorých výrobných zariadení. (Belajová – Fáziková, 2005; Papcunová – Gecíková, 2007)

Rozmiestňovanie sociálnej infraštruktúry je spojené najmä so štruktúrou osídlenia ako aj s veľkosťou sídel. Sociálna infraštruktúra sa koncentruje a komplexnejšie rozvíja skôr v sídlach mestského typu.

Rozmiestňovanie zariadení sociálnej infraštruktúry má niektoré špecifiká. Administratívno-územné členenie krajiny pôsobí na ich rozmiestňovanie nielen ako inštitucionálny faktor (ich spravovaním), ale ovplyvňuje aj ich kapacitu vo vzťahu k okruhu používateľov. Prírodné faktory pôsobia na rozmiestňovanie tých zariadení, ktoré sú viazané na prírodné zdroje napr. rekreačné zariadenia, kúpele. (Tvrdoň et al., 1995)

1.4.7 Prírodné zdroje

Prírodno – geografické podmienky majú podľa Tvrdoňa et al. (1995) v štruktúrovaní priestorového ekonomického systému zvláštny význam. Ovpľyvnújú ekonomický rozvoj

v priestore tým, že vytvárajú podmienky pre lokalizáciu ekonomických činností, vplývajú na formovanie sídelnej štruktúry a ovplyvňujú spôsob života obyvateľov v regióne.

Papcunová – Gecíková (2007) pod prírodnými zdrojmi sa vo všeobecnosti rozumejú všetky látky, ktoré sa nachádzajú v životnom prostredí človeka a ktoré človek môže využívať pre uspokojovanie svojich potrieb.

2. CIEĽ PRÁCE

Cieľom predkladanej diplomovej práce je zhodnotenie možnosti rozvoja ekonomickej základne mesta Prievidza. Naplnenie hlavného cieľa diplomovej práce si vyžiadalo jeho špecifikáciu do nasledovných parciálnych cieľov:

1. stručná charakteristika mesta PD ako administratívneho a ekonomického centra regiónu Horná Nitra,
2. analýza vývoja demografického potenciálu mesta s akcentom na trh práce,
3. zhodnotenie súčasného stavu ekonomickej štruktúry mesta,
4. analýza infraštruktúrnej vybavenosti mesta v kontexte na rozvojové príležitosti pre podnikateľskú sféru a uspokojovanie potrieb miestneho a denne prítomného obyvateľstva,
5. aktivity samosprávy mesta Prievidza v rozvoji ekonomických aktivít v meste,
6. identifikácia možností pre ďalší rozvoj ekonomickej základne mesta.

3. METODIKA PRÁCE

Naplnenie hlavného cieľa diplomovej práce, ako aj jeho parciálnych cieľov si vyžadovalo stanoviť nasledovný metodický postup:

- štúdium existujúcej odbornej literatúry zaoberajúcej sa problematikou miestneho (resp. regionálneho) rozvoja,
- špecifikáciu hĺbky skúmania jednotlivých rozvojových faktorov nachádzajúcich sa v meste Prievidza,
- analýza rozvojových faktorov,
- zhrnutie výsledkov parciálnych analýz do SWOT analýzy,
- formulácia návrhov a odporúčaní pre ďalší rozvoj mesta v nadväznosti na uskutočnenú analýzu.

Cieľovým mestom výskumu je mesto Prievidza, ktoré bolo vybrané na základe osobného záujmu autora.

Podkladové údaje pre analýzu rozvojových faktorov tvorili najmä sekundárne zdroje údajov a to Štatistický úrad SR a Mestský úrad v Prievidzi.

Analýza lokalizačných faktorov sa zameriavala na časové rozmedzie rokov 1991 – 2009, avšak jednotlivé rozvojové faktory boli skúmané podľa doby dostupnosti a zverejňovania hodnotiacich ukazovateľov takto:

- administratívna a geografická poloha: k dátumu 31.12.2010,
- demografický potenciál: podľa SODB a to v roku 1991, 2001 a následne v časovom rade 2002-2009,
- ekonomický potenciál mesta: k dátumu 31.12.2010,
- infraštruktúrna vybavenosť: k dátumu 31.12.2010,
- postavenie miestnej samosprávy v rozvoji mesta: k dátumu 31.12.2010.

Analýza administratívnej a geografickej polohy mesta

Analýza administratívnej a geografickej polohy mesta bola zhodnotená na základe situovania mesta v sídelnej štruktúre SR, jeho polohy v nadväznosti na póly rozvoja

a hlavné mesto SR Bratislavu. Z hľadiska geografickej polohy sme skúmali začlenenie mesta do konkrétnych geografických oblastí.

Analýza demografického potenciálu mesta

Analýza demografického potenciálu mesta bola zhodnotená na základe štatistických údajov poskytnutých mestským úradom mesta Prievidza a Štatistickým úradom. Na analýzu boli použité nasledovné ukazovatele: počet obyvateľov, hustota obyvateľstva na km², veková štruktúra cez podiel obyvateľstva v predproduktívnom, produktívnom a poproduktívnom veku, index starnutia, počet mužov, počet žien, index maskulinity, index feminity.

Analýza ekonomického potenciálu mesta

Analýza ekonomického potenciálu mesta bola zhodnotená na základe údajov poskytnutých mestským úradom mesta Prievidza a to v primárnom sektore – v katastri mesta Prievidza nepôsobí žiadne poľnohospodárske družstvo. Aj v regióne Hornej Nitry dochádza k poklesu poľnohospodárskej výroby, pre prehľad uvádzame aj výmeru poľnohospodárskej pôdy, záhrad, ovocných sádov, v sekundárnom sektore – priemyselné podniky v meste Prievidza a ich zameranie na ľahký priemysel, výstavbu priemyselného parku kde majú byť vytvorené nové pracovné miesta a terciálnom sektore – obchodné plochy na území mesta a zaujímavosti pre CR.

Analýza trhu práce

Podľa zákonníka práce je zamestnávateľ fyzická alebo právnická osoba, ktorá zamestnáva aspoň jedného zamestnanca. Zamestnanec je podľa zákonníka práce fyzická osoba, ktorá vykonáva pre zamestnávateľa prácu. Analýza trhu práce v meste Prievidza bola zhodnotená na základe informácií z úradu práce, sociálnych vecí a rodiny a taktiež zo štatistického úradu Slovenskej republiky. Na analýzu boli použité nasledovné ukazovatele: nezamestnanosť v meste Prievidza a štrukturálna nezamestnanosť.

Analýza podnikov na území mesta Prievidza

Členenie organizácií, ktoré uvádza v analýze vychádza z členenia podnikov v Európskej únii (Odporúčanie Komisie 2003/361/ES zo 6. mája 2003 o definícii malých a stredných podnikov (Ú. v. ES L 124, 20.5.2003, s. 36):

-
- malé organizácie počet zamestnancov 0 – 49,
 - stredné organizácie počet zamestnancov 50 – 249,
 - veľké organizácie počet zamestnancov viac ako 250.

Analýza podnikov na území mesta Prievidza bola zhodnotená na základe informácií zo štatistického úradu Slovenskej republiky. Na analýzu boli použité nasledovné ukazovatele: štruktúra podnikateľských subjektov na území mesta Prievidza, počet malých, stredných a veľkých organizácií podľa počtu zamestnancov.

Analýza infraštruktúrnej vybavenosti mesta s akcentom na rozvoj ekonomickej základne

Analýza infraštruktúry - technická infraštruktúra do ktorej je uvedený stav cestnej, železničnej infraštruktúry, stav energetickej siete, vodovodov, kanalizácie, odvozu a skládkovania odpadu.

Analýza postavenia samosprávy v rozvoji ekonomickej základne mesta

Postavenie miestnej samosprávy v rozvoji mesta sme zistili z podkladov MsÚ v Prievidzi.

4. VÝSLEDKY PRÁCE

Pre pochopenie súčasnej situácie v štruktúrovaní ekonomickej základne mesta Prievidza, je potrebné charakterizovať mesto samotné. S rozvojom ekonomickej základne úzko súvisí nielen jeho geografická a administratívna poloha, ale aj demografický vývoj a infraštruktúrna vybavenosť mesta. Demografická situácia súvisí so situáciou na trhu práce, nakoľko obyvatelia sú zásobárňou pracovnej sily a na druhej strane svojou podnikateľskou aktivitou vytvárajú pracovné príležitosti pre miestne obyvateľstvo. Infraštruktúra predstavuje základnú vybavenosť mesta a je základnou podmienkou pre pritiahnutie podnikateľských subjektov do mesta Prievidza.

4.1 Všeobecný popis mesta Prievidza

Mesto Prievidza má bohatú históriu, žili tu skupiny remeselníckych majstrov, ktoré povzniesli mesto Prievidza. Vývoja a spoločensko-politické zmeny znamenali pre mesto Prievidzu množstvo negatív, ktoré vyvrcholili v novembrom 1989. Tieto premeny priniesli aj pre mesto Prievidza prvky slobodného a demokratického života. Prvé slobodné voľby do miestnej samosprávy vytvorili priestor pre prácu zboru poslancov, ktorí v súlade so štatútom mesta Prievidza sa snažia o napredovanie a rozvoj mesta po všetkých stránkach tak, aby jeho obyvateľom vytvárali čo najlepšie sociálne podmienky a pocit skutočného domova. Mesto má ku 31.12.2009 50 351 obyvateľov, je to administratívne centrum regiónu, kde majú sídla štátne úrady, riaditeľstvá podnikov a predstavenstvá súkromných firiem, zároveň sú tu bankové a finančné inštitúcie, ako aj množstvo školských zariadení. Prievidza je tiež sídlom kultúrno-výchovných a spoločenských ustanovizní a záujmových zoskupení. Mesto patrí Trenčianskeho samosprávneho kraja jeho výrazné postavenie umocňuje množstvo významných inštitúcií. K mestu Prievidza patrí množstvo zelene a zelených plôch. Prievidza je zároveň mestom s najväčšou obchodnou plochou na počet obyvateľov a výraznou obchodnou sieťou, čo svedčí o jej významnom podiele na hospodárskom dianí nielen v regióne, ale i na celom Slovensku. Prievidza je i mestom s najväčším počtom športovísk. Aj vďaka novým sídliskám je Prievidza považovaná za mesto mladých.

Geografická a administratívna poloha mesta Prievidza

Územie mesta Prievidza sa nachádza v centrálnej časti Hornonitrianskej kotliny, v prechodnej oblasti medzi stredným a západným Slovenskom a rozprestiera sa

v Prievidzskej kotline. Prievidzu obklopujú predhoria Strážovských vrchov, Žiaru a Vtáčnika. Dôležitú úlohu pri vzniku a rozvoji osídlenia mesta mali dva vodné toky, a to Handlovka a Nitra, medzi ktorými sa v centrálnej časti územia na pravom brehu Handlovky začali usadzovať prví obyvatelia. Význam polohy na rozvoji mesta sa počas vývoja menili. Prievidza leží na križovatke dávnych obchodných ciest. Stredoveká lokalizácia mesta a jeho postavenie v širšom priestore nevyhnutne prispievali k potrebe sebestačnosti, čo napomáhalo rozvoju širšej remeselníckej základne a obchodu.

Z hľadiska územného členenia je Prievidza sídlom okresu, prvého v poradí medzi deviatimi okresmi Trenčianskeho kraja podľa rozlohy (960 km²), ako aj počtu obyvateľov (139 627) v roku 2009. V rebríčku slovenských miest podľa počtu obyvateľov (rok 2009) je Prievidza na 11. mieste v spoločnosti miest Trenčín, Poprad, Zvolen a Považská Bystrica. Najbližším mestom sú Bojnice, ktoré s Prievidzou priamo susedia a tvoria takmer súmestie. V malej vzdialenosti od Prievidze sa nachádzajú i ostatné mestá okresu Prievidza, a to Nováky (10 km) a Handlová (18 km). Od krajského mesta je z Prievidze 68 km, čo svedčí o okrajovej polohe v rámci kraja. Od hlavného mesta SR, Bratislavy je Prievidza vzdialená 170 km, pričom Bratislava je najbližším veľkomestom k Prievidzi podľa cestných vzdialeností. Prievidza sa nachádza na rozhraní štyroch krajov súčasného administratívneho členenia. Od Trenčína je mesto vzdialené 68 km, od Žiliny dokonca len 64 km, od Banskej Bystrice 74 km a od Nitry 90 km.

4.2 Obyvateľstvo

K 31.12.2009 malo mesto Prievidza 50 531 obyvateľov. Do sčítania obyvateľstva v roku 1991 sa mesto vyznačovalo pomerne rýchlym rastom obyvateľstva. V tom čase malo takmer dvakrát toľko obyvateľov ako v roku 1970. Za jedno obdobie medzi dvoma za sebou sa konajúcimi sčítaniami mestu pribudlo 12 611 obyvateľov. Vývoj počtu obyvateľov mesta od roku 1991 má kolísavú tendenciu. Ten úbytok nie je plynulý. Ako vidieť v tabuľke 1 od roku 2001 sa v meste neustále znižuje počet obyvateľov. Aj keď najväčší úbytok obyvateľov zaznamenalo mesto Prievidza v období od roku 2005 po rok 2007, úbytok obyvateľov sa samospráve nepodarilo zastaviť a klesajúcu tendenciu je možné sledovať aj v roku 2009 aj keď pokles bol nižší. Podiel obyvateľov Prievidze na obyvateľstve okresu Prievidza sa opäť znížil. Ale v roku 2009 sa zvýšil prirodzený prírastok hoci mechanický je stále nepriaznivý a má stúpajúcu tendenciu. Celkový prírastok obyvateľstva je stále negatívny. Veková štruktúra obyvateľstva mesta Prievidza

sa mení a to výrazne. Kým v čase sčítania obyvateľstva v roku 1991 bolo v predproduktívnom veku 15 351 obyvateľov mesta, v roku 2001 o 5 766 menej, čo predstavuje 38% pokles predproduktívneho obyvateľstva (tabuľka 1). Súčasne však nastal nárast obyvateľov mesta v poproduktívnom veku. V čase posledného sčítania obyvateľstva ich bolo o 2 104 viac ako v roku 1991, čo oproti tomuto roku predstavuje 40%. O starnutí populácie svedčí aj zmena hodnoty indexu starnutia, ktorá dlhodobo stúpa a to od roku 2003. V tabuľke 1 ďalej môžeme sledovať prudko negatívny trend vo vývoji obyvateľov v predproduktívnom veku a poproduktívnom veku.

Tabuľka 1: Prehľad vývoja vybraných ukazovateľov demografického potenciálu mesta Prievidza v rokoch 1991 - 2009

Ukazovateľ	merná jednotka	1991	2001	2003	2005	2007	2009
počet obyvateľov	absolútny počet	53424	53097	52070	52412	50919	50351
hustota obyvateľov	počet obyvateľov na km ²	1240,68	1233,09	1209,24	1193,96	1182,51	1169,32
podiel na obyvateľstve okresu PD	%	38,56	37,85	37,30	37,64	36,52	36,06
prírodný prírastok obyvateľstva	počet na 1000 obyvateľov	9,49	2,22	0,61	1,67	-0,82	2,32
mechanický prírastok obyvateľstva	počet na 1000 obyvateľov	0,54	-3,97	-10,77	-7,21	-7,95	-8,36
celkový prírastok	počet na 1000 obyvateľov	10,03	-1,75	-10,16	-5,54	-8,77	-6,03
veková štruktúra							
podiel obyvateľov v predproduktívnom veku	%	28,7	18,1	15,68	14,02	12,64	11,87
podiel obyvateľov v produktívnom veku	%	61,3	67	68,51	68,62	68,54	67,47
podiel obyvateľov v poproduktívnom veku	%	10	14,9	15,81	17,35	18,82	20,65
index starnutia		34,62	81,18	100,82	123,73	148,95	173,95
počet mužov	absolútny počet	26496	25917	25403	25059	24869	24,639
počet žien	absolútny počet	26928	27180	26667	26353	26050	25,712
index maskulinity	počet na 1000 obyvateľov	983,96	953,53	952,60	950,90	954,66	958,27
index femininity	počet na 1000 obyvateľov	1016,30	1048,73	1049,75	1051,63	1047,48	1043,55

Zdroj: spracované na základe údajov z PHSR mesta Prievidza 2007 - 2013 a údajov poskytnutých MsÚ v Prievidzi, údajov zo ŠU SR

Keď sa pozrieme na trend vývoja obyvateľov v produktívnom veku musíme konštatovať, že podiel sa v roku 2009 oproti roku 2007 znížil, ale len nepatrne a naďalej kopíruje vývoj posledných 10 rokov. Ak máme urobiť krátku analýzu obyvateľov v produktívnom veku musíme sa pozrieť na vývoj obyvateľov v predproduktívnom veku, ktorý má neustále

klesajúcu tendenciu. Z uvedeného vyplýva, že mesto Prievidza vzhľadom na tento trend klesne počtom obyvateľom pod 50.000, čo má nepriaznivý vplyv aj na:

- rozpočet mesta, a to v:
 - nižších podielových daniach, keďže mesto sa ocitne v inej kategórii ako doteraz,
 - vyšších nákladoch spojených so sociálnymi výdajmi mesta.
- sociálnu vybavenosť (pokles škôl, školských zariadení, kultúrnych zariadení),
- kvalitu života (dostupnosť služieb),
- chátranie domového a bytového fondu,
- a iné.

Tabuľka 2: Vzdelanostná štruktúra obyvateľov mesta a jej zmeny

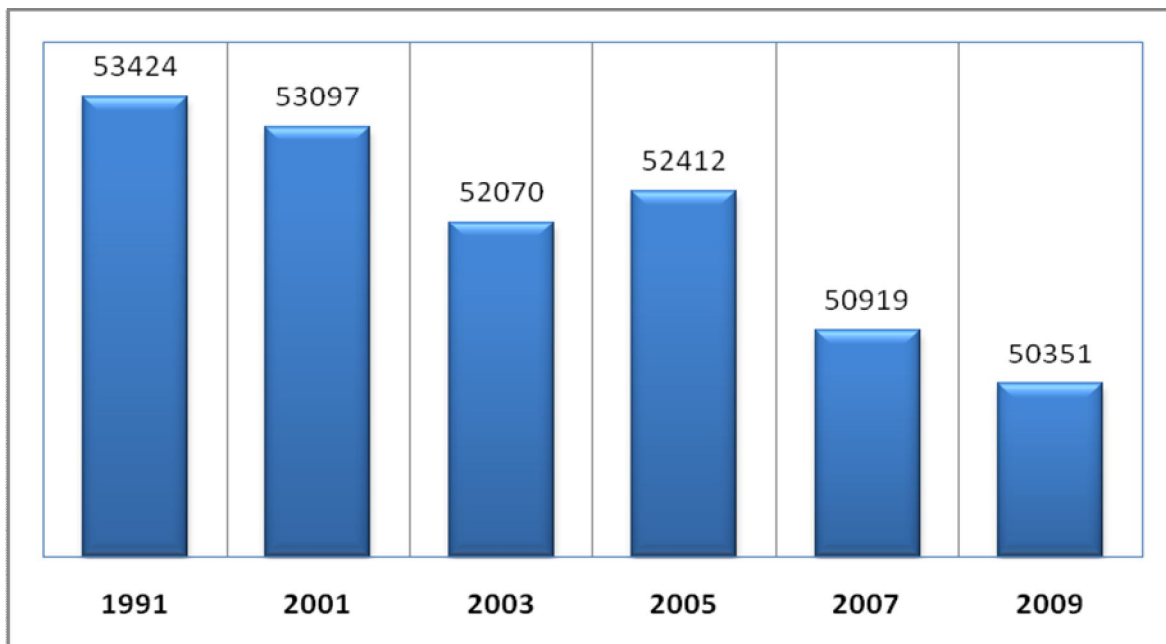
rok sčítania	1991		2001		zmena 2001/1991	
vzdelanie	počet	%	počet	%	počet	%
základné	10584	19,81	8005	15,08	-2579	-23,90
učňovské (bez maturity)	10782	20,18	10861	20,46	79	1,35
stredné odborné (bez maturity)	1593	2,98	2699	5,08	1106	70,47
úplné učňovské (s maturitou)	967	1,81	2999	5,65	2032	212,04
úplné stredné odborné (s maturitou)	8596	16,09	9252	17,42	656	8,29
úplné stredné všeobecné	1716	3,21	2553	4,81	837	49,69
vyššie	53	0,10	307	0,58	254	482,81
vysokoškolské	3539	6,62	4713	8,88	1174	33,99
bez školského vzdelania	82	0,15	74	0,14	-8	-9,20
bez udania vzdelania	161	0,30	1393	2,62	1232	770,55
deti do 15 (resp. 16) rokov	15351	28,73	10241	19,29	-5110	-32,88
spolu	53424	100,00	53097	100,00	-327	

Zdroj: vlastné spracované na základe údajov zo ŠU SR

Ako môžeme vidieť v tabuľke 2 najviac obyvateľov má absolvované učňovské vzdelanie a to viac ako 20 % podiel v oboch sčítacích obdobiach, po ňom nasleduje obyvateľstvo so úplným stredným odborným vzdelaním s maturitou. Jeho podiel je viac ako 17%. Takmer 9% podiel predstavujú obyvatelia s vysokoškolským vzdelaním. Okolo hranice 5% sa pohybujú obyvatelia so stredným odborným vzdelaním, úplným učňovským vzdelaním s maturitou a obyvatelia s úplným stredným vzdelaním. Na zmenách medzi sčítaniami najvyšší nárast (viac ako 480%) zaznamenalo vyššie vzdelanie obyvateľov a to hlavne asi preto, lebo po spoločenských zmenách po roku 1989 začali vysoké školy poskytovať aj vysokoškolské vzdelanie prvého stupňa ktoré pred rokom 1989 absentovalo. Ďalší

významný nárast (viac ako 212 %) pozorujeme u obyvateľov s úplným učňovským vzdelaním s maturitou. Nárast (viac ako 33%) môžeme pozorovať aj u obyvateľov s vysokoškolským vzdelaním.

Graf 2: Vývoj počtu obyvateľov mesta Prievidza v rokoch 1991 - 2009

Zdroj: vlastné spracované na základe údajov zo ŠÚ SR

4.3 Zhodnotenie ekonomickej základne mesta Prievidza

Ekonomická výkonnosť a produkčný potenciál subjektov v meste Prievidza sú viac alebo menej ovplyvňované ekonomickou úrovňou jeho okolia. Ekonomickú základňu mesta Prievidza je potrebné vnímať nie ako izolovanú, ale v kontexte širších priestorových vzťahov ako súčasť širšieho územia, na ktorom bol v rámci celoplošnej industrializácie Slovenska v druhej polovici 20. storočia budovaný priemyselný bansko-energeticko-chemicko-stavebný komplex, zahŕňajúci okrem Prievidze i Nováky, Sebedražie (baňa Cigeľ) a Zemianske Kostolany. Avšak počas transformačného obdobia dosiahol svoj vrchol v roku 1991. Za prácou mimo katastrálneho územia mesta odchádzalo 12 175 ľudí, pričom tri štvrtiny z nich smerovali do Novák, Sebedražia (baňa Cigeľ), Zemianskych Kostolian a Bojníc. Územie Novák, Sebedražia (baňa Cigeľ) a Zemianskych Kostolian poskytovalo začiatkom 90. rokov 20. storočia približne 17 000 pracovných príležitostí, pričom územie týchto obcí obývalo v roku 1991 podľa cenzu len 3 860 ekonomicky aktívnych obyvateľov, čo zakladalo logicky podmienky pre dennú dochádzku za prácou a to najmä z Prievidze, ktorá mala dominantnú obytnú funkciu.

4.3.1 Analýza sektorovej štruktúry mesta Prievidza

Primárny sektor

Podobne ako na celom Slovensku, aj v regióne Hornej Nitry dochádza k poklesu poľnohospodárskej výroby. Rastlinná produkcia je rôznorodá. V údolí rieky Nitra sa pestuje najmä pšenica a jačmeň, na úbočiach pohorí sa pestujú krmoviny, zemiaky a ľan a v teplejších častiach okresu má svoje miesto i ovocinárstvo.

Na základe morfofenetickej klasifikácie môžeme identifikovať tri hlavné skupiny pôd: iniciálne (zastúpené na riečnych nivách Nitra a Handlovka) hydromorfné a hnedé (sielitické). Prirodzený vegetačný kryt tvoria jaseňovo – brestovo – dubový les a nadväzujú karpatské dubovo – hrabové lesy.

Ako príklad diverzifikácie môžeme uviesť príklad jedného z najväčších zamestnávateľom v regióne Hornonitrianske bane Prievidza. Sú ročným objemom ťažby na úrovni 2,2 milióny ton najvýznamnejším producentom hnedého uhlia na Slovensku. Hlavným výrobným sortimentom je prachové uhlie pre energetické účely. Sortiment dopĺňajú triedené druhy uhlia pre obyvateľov. Hornonitrianske bane Prievidza rozvíjajú aj nové projekty v oblasti autodopravy, hotelierstva, ubytovacích a stravovacích služieb, v oblasti energetiky a odpadov, ktoré prispievajú k rozvoju regiónu. Návštevníci regiónu

Tabuľka 3: Prehľad poľnohospodárskej pôdy v meste Prievidzi v rokoch 2001 - 2009

rok	Poľnohospodárska pôda v m ²						
	spolu	v tom					
		orná pôda	Chmeľnica*	Vinica*	záhrada	ovocný sad	trvalý trávny porast
2001	17 199 519	10 358 220	-	-	1 439 040	23 997	5 378 262
2002	17 205 531	10 367 821	-	-	1 441 334	20 041	5 376 335
2003	17 192 321	10 364 225	-	-	1 429 679	20 041	5 378 376
2004	17 184 147	10 323 110	-	-	1 434 542	20 041	5 406 454
2005	16 688 784	9 831 964	-	-	1 426 026	21 522	5 409 272
2006	16 672 885	9 801 206	-	-	1 450 467	21 522	5 399 690
2007	16 626 822	9 728 709	-	-	1 447 727	21 522	5 428 864
2008	16 660 313	9 677 384	-	-	1 571 575	21 494	5 389 860
2009	16 560 303	9 586 772	-	-	1 559 304	21 494	5 392 733

Zdroj: Štatistický úrad SR (2001,2002,2003,2004,2005,2006,2007,2008,2009)

vysvetlivky: * v meste nie sú zastúpené

hornej Nitry môžu využiť ubytovacie a stravovacie služby vo vlastných zariadeniach. Neďaleko Prievidze sa v tichom lesnom prostredí nachádza stredisko Púšť s bohatou škálou služieb. Z primárneho sektora Hornonitrianske bane Prievidza viac ako 20 rokov úspešne pestujú v bani, asi 300 m pod zemou, jedlú hubu s liečivými účinkami hlivu ustricovitú. Ročne dopestujú 12.000 až 15.000 kg. Hlivu ustricovitú dodávajú do stravovacích, reštauračných zariadení a obchodov v regióne hornej Nitry. Od decembra roku 2010 začala dcérska spoločnosť AGRO GTV pestovať paradajky v odrode Levanzo, kde vytvorili nové pracovné príležitosti pre 15 zamestnancov. Skleník je vyhrievaný prebytočným teplom z tepelnej centrály. Centrála využíva na výrobu tepla geotermálny vrt a tepelnú energiu banských vôd. Moderná technológia umožňuje efektívnejšie zhodnocovanie tepla, do skleníka s rozlohou 1,59 hektára, je spolu 52 000 rastlín. Ročne plánujú dopestovať 700 - 750 ton rajčín.

Sekundárny sektor

Z priemyselných podnikov majú v meste Prievidza v súčasnosti dominantné postavenie podnikateľské subjekty ľahkého priemyslu. Z odvetví je to automobilový priemysel – montáž brzdnych obložení (Iljin EU, s. r. o.), stavebníctvo (Skanska BS, a. s., Best, a.s., OSP, a. s., Priemstav Stavebná, a. s., Unistav, a. s. Benystav s.r.o.), strojárka výroba (Strojárne Prievidza, a. s.), polygrafia (Patria, a. s.), spracovanie plastov, výroba nábytku (Bodnár s.r.o., Tatranova s.r.o., Benko), doprava a špedícia, potravinársky priemysel (Nestlé Food, a. s., Prievidzské pekárne a cukrárne, a. s., Milsy, a. s.), informačné technológie (Siemens, s. r. o.), obchodné organizácie a malé a stredné súkromné firmy, či obchodné zastúpenia.

S úmyslom kompenzovať pokles banskej činnosti a podporiť produkciu s vyššou pridanou hodnotu sa realizovali práce, ktoré súviseli s otvorením priemyselnej zóny Prievidza – Západ I., konkrétne pre výstavbu závodu Rübig SK, k. s. Prvá etapa výstavby závodu firmy Rübig SK, k. s. je cca 9 000 m² výrobnej plochy. Termín začatia výstavby bola jar 2009, ale následná svetová hospodárska kríza pravdepodobne zmarila plány spoločnosti Rübig SK, k. s.. V novopostavenej hale plánovali zriadiť výrobu zápusťkových kovaní s výrobou nástrojov a mechanickým opracovaním. Následne plánovali montážny závod na výrobu a montáž technologických zariadení Rübig ako sú vákuové kaliace pece, priemyselne pračky kovových súčiastok a plazmanitridačné pece, a na záver kaliareň. Celková investícia bola na úrovni cca 22 mil. € a z celkového plánovaného počtu zamestnancov 400 – 450 málo byť do roku 2010 vytvorených 155

pracovných miest. S výstavbou v priemyselnom parku začali spoločnosti C.N.C. Precision s.r.o. a Kovospol s.r.o. s ktorými mesto Prievidza podpísalo zmluvy. Obe tieto spoločnosti postavili výrobné haly ktoré prevádzkujú.

Terciárny sektor

Prievidza patrí medzi mestá s najväčšou obchodnou plochou na počet obyvateľov. Sieť nákupných centier tvoria „supermarkety“ Tesco, Kaufland, Nay, Korzo, obchodné domy Prior stred, Rozvoj, Šafrán, Terasy, Vtáčnik, predajne Jednoty a rôzne iné obchody, ktoré sa nachádzajú v blízkosti dopravných ťahoch ako Merkury Market. V okolí „výpadovky“ do Žiliny alebo Martina (Nedožerská cesta), sídlia Hypernova, Lidl, Decodom, Okay, Baumax a Tulip Center Prievidza. V meste sa má začať s výstavbou obchodného centra City Gallery má byť postavená do 3 rokov. Projekt za vyše 30 miliónov má mať podobu obchodnej galérie, ktorá dosiaľ v centre Hornej Nitry chýba. Investorom je miestna spoločnosť EWD, ktorá sa okrem 50-tisícovej Prievidze spolieha aj na potenciál 125-tisíc obyvateľov žijúcich v okolí. Objekt má mať 20-tisíc m² plochy so 60 prevádzkami. Projekt sa bude nachádzať pri Bojníckej ceste vedľa zimného štadióna a obchodného domu Tesco. Okrem galérie s obchodmi tu majú vzniknúť aj administratívne priestory a 6-podlažný parkovací dom s 500 parkovacími miestami.

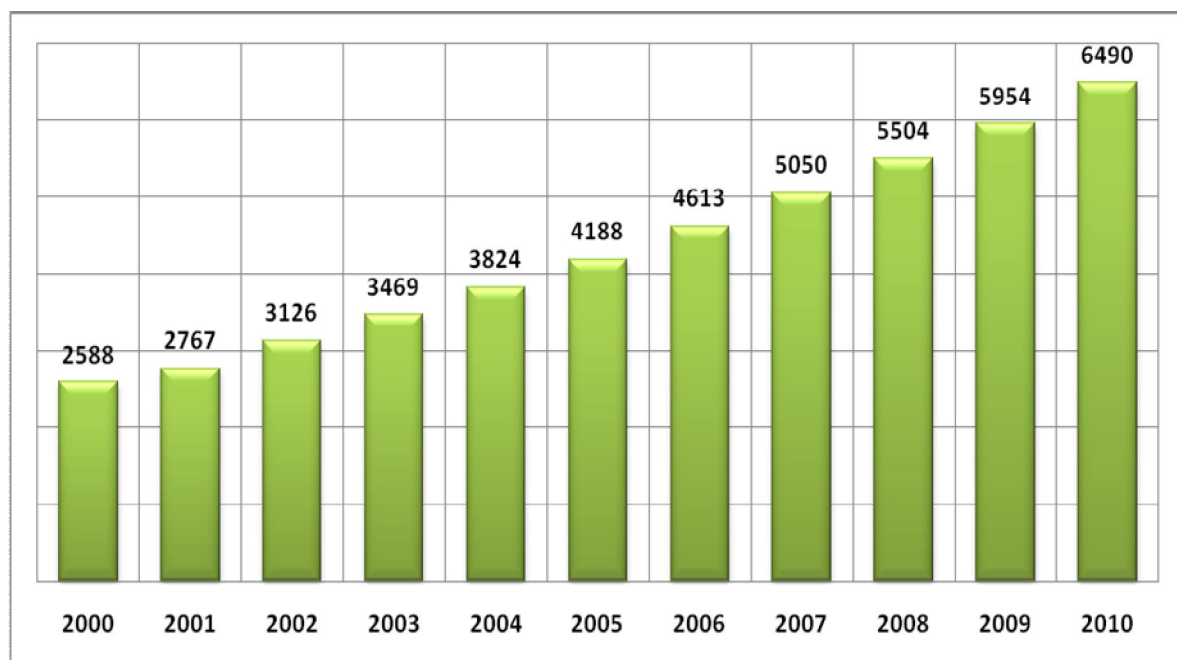
Miestna samospráva v budúcnosti čaká ďalšie zvýšenie podielu v cestovnom ruchu v meste a jeho okolí. Tomu by malo napomôcť najmä využitie synergického efektu atraktívnych miest pre cestovný ruch v rámci hornej Nitry (národná kultúrna pamiatka Bojnický zámok, Kúpele Bojnice, ZOO Bojnice, Fačkovské sedlo, Remata a iné). Súčasťou zaujímavostí pre turistov hornej Nitry sú aj napríklad stredoveké nástenné maľby v kostole sv. Mikuláša biskupa v Porube, pamiatková zóna Nitrianske Pravno a napríklad štátna prírodná rezervácia Vtáčnik, Buchlov, Temešská skala, Rokoš a Veľká skala.

4.3.2 Analýza vývoja podnikovej základne mesta Prievidza

Celkový počet podnikov v meste v skúmanom období rokov 2000-2009 zaznamenal rastúce tendencie (bližšie pozri graf 3). Tieto podniky sú prevažne zastúpené v odvetviach terciárneho sektora, čo je dobrý impulz nakoľko vieme, že keď rastie terciárny sektor,

znamená to zvyšovanie životnej úrovne. Čím viac človek využíva služby tým rastie jeho životná úroveň.

Graf 3: Celkový počet organizácií zo sídlom v meste Prievidza

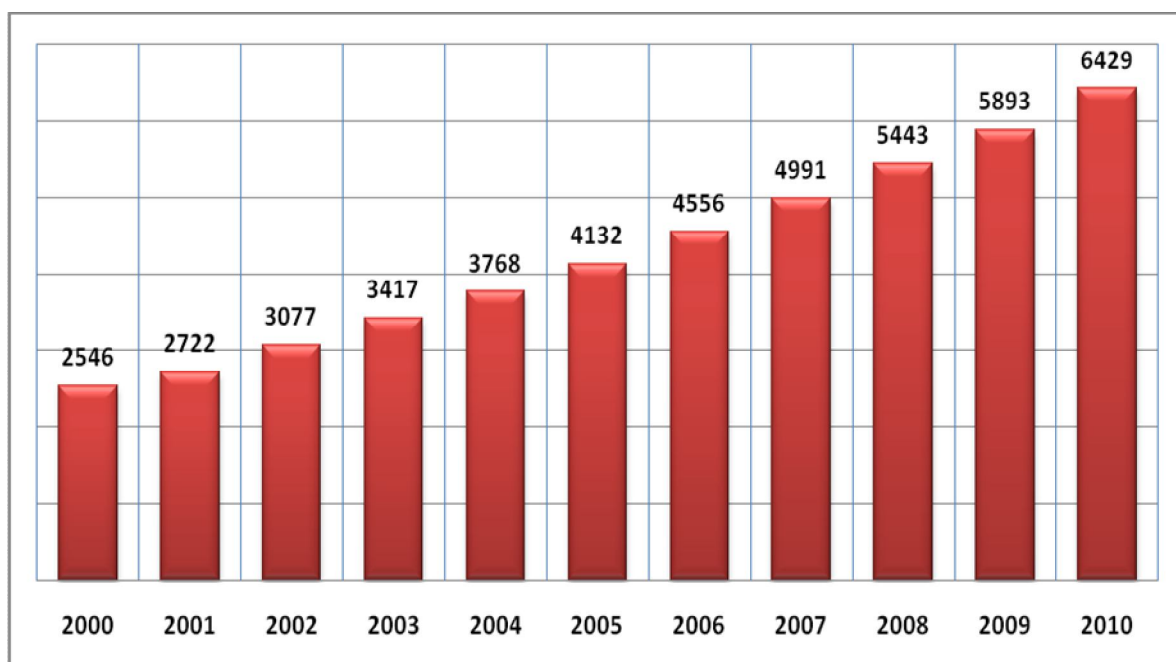

Zdroj: vlastné spracované na základe údajov zo ŠU SR

Za 10 rokov sa v meste Prievidza zvýšil celkový počet o 3902 organizácií. Od roku 2006 sa každoročne zvyšuje celkový počet organizácií na území mesta Prievidza, zvyšuje opätovné radovo v stovkách v roku 2006 o 425 organizácií, v roku 2007 o 437 organizácií, rok 2008 možno považovať za rekordný, nakoľko pribudlo 454 organizácií. Zaujímavosťou je, že práve rok 2009 bol rok, v ktorom prepukla svetová hospodárska kríza a aj napriek tejto skutočnosti sa v tomto roku zvýšil počet organizácií o 450. V roku 2010 bolo založených 536 organizácií v meste Prievidza.

Keď sa pozrieme na graf 4, kde sú uvedené malé organizácie mesta Prievidza, vidieť, že ich vývoj kopíruje vývoj všetkých organizácií v meste Prievidza. Tento trend však podčiarkuje aj vysoká fluktuácia malých podnikov, t.j. ich zakladanie resp. ukončovanie činnosti.

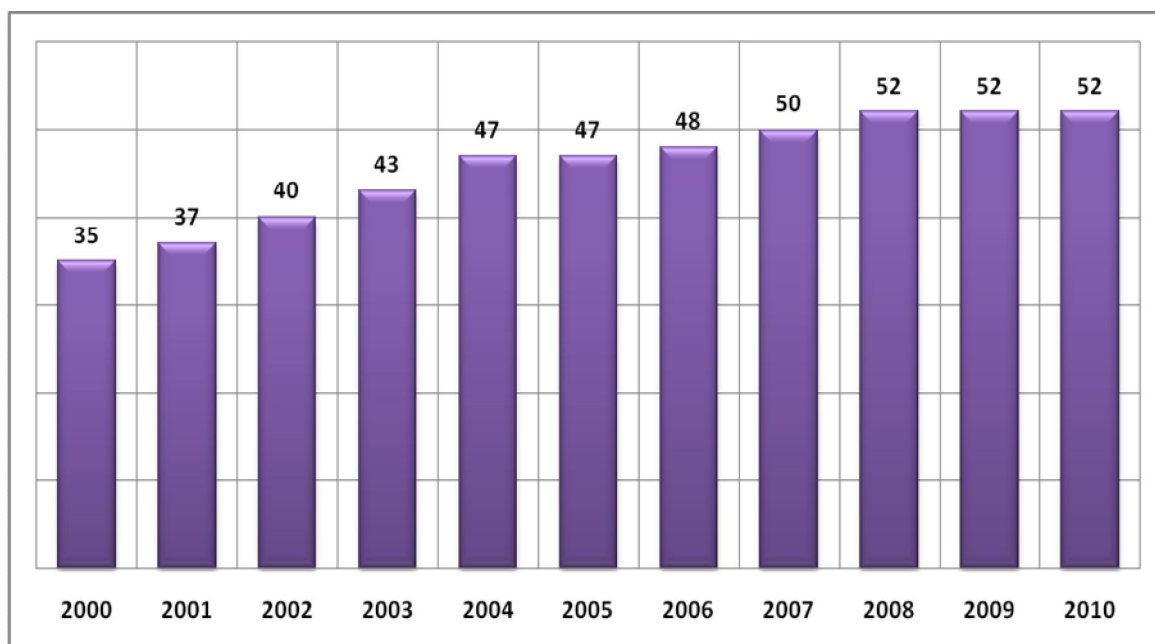
Graf 4: **Malé organizácie so sídlom v meste Prievidza**

Zdroj: vlastné spracované na základe údajov zo ŠU SR

V metodike uvádzame delenie mestských organizácií podľa štatistiky v Európskej únii, keď porovnáme oba grafy zistíme, že posledné roky pribúdajú len malé organizácie so sídlom v meste Prievidza, môžeme skonštatovať, že stredné organizácie so sídlom v meste posledné roky výrazne nepribudli (graf 5), skôr ich počet stagnuje.

Graf 5: **Stredne veľké podniky so sídlom v meste Prievidza**

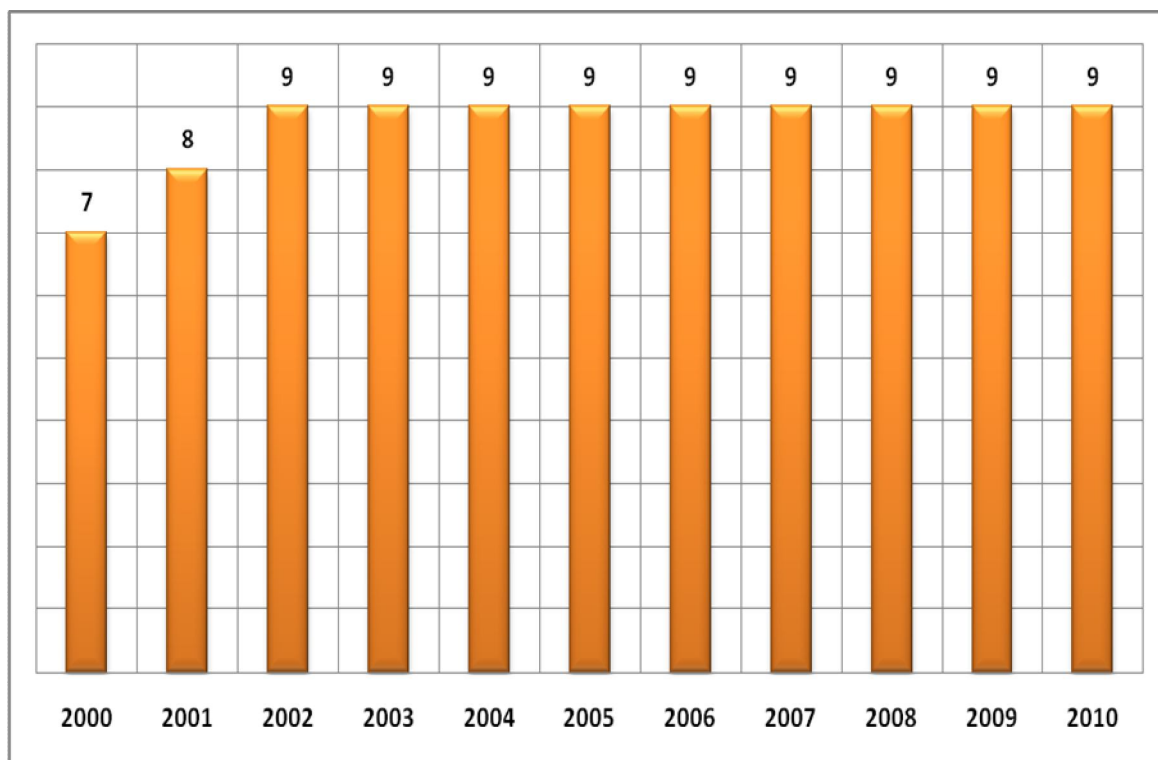
Zdroj: vlastné spracované na základe údajov zo ŠU SR

V roku 2010 na území mesta Prievidza skončili svoju výrobnú činnosť dvaja významní zamestnávateľia, ktorí určite zamestnávali viac ako 250 zamestnancov v regióne Hornej Nitry. Jedným z nich bola firma Yazaki Slovakia s.r.o. Tento veľký zamestnávateľ zamestnával skoro 2000 zamestnancov, ale v dôsledku svetovej hospodárskej krízy stratil objednávky a tak musel zatvoriť svoju výrobnú spoločnosť, zamestnancom ponúkol prácu vo svojej pobočke na východe Slovenska v Michalovciach. Druhý významný zamestnávateľ, ktorý ukončil svoju aktivitu bola spoločnosť Technic Development Slovakia s.r.o. (Geox). Zamestnávala cez 500 zamestnancov, svoje aktivity presunula spoločnosť Technic Development Slovakia s.r.o. do Maroka.

K ďalším významným veľkým zamestnávateľom, ktorý v čase písania diplomovej práce ohlásil likvidáciu, patrí Mäsokombinát Prievidza a.s..

Aj napriek tomuto výpadku, sa celkový počet veľkých zamestnávateľov na území mesta Prievidza nemení (bližšie pozri graf 6). V posledných rokoch síce ukončili svoju činnosť dvaja významní zamestnávateľia, ale do celkového stavu organizácií sa to premietne až v roku 2011.

Graf 6: Veľké organizácie so sídlom v meste Prievidza

Zdroj: vlastné spracované na základe údajov zo ŠU SR

V roku 2009 boli medzi najväčšími zamestnávateľmi spoločnosti COOP Jednota Prievidza, spotrebné družstvo, Hornonitrianske bane Prievidza, a.s., Mäsokombinát Prievidza, a.s. momentálne v konkurze, Nestlé Slovensko s.r.o., Prievidzské pekárne a cukrárne, a.s., SAD Prievidza, a.s., Skanska BS a.s., Technic Development Slovakia s.r.o. – spoločnosť je v likvidácii, Yazaki Slovakia, spol. s r.o. - spoločnosť je v likvidácii. V roku 2010 COOP Jednota Prievidza, spotrebné družstvo, Hornonitrianske bane Prievidza, a.s., Hornonitrianske bane zamestnanecká, a.s., Mäsokombinát Prievidza, a.s., Mesto Prievidza, Nestlé Slovensko s.r.o., Prievidzské pekárne a cukrárne, a.s., SAD Prievidza, Technic Development Slovakia s.r.o.. Z komunikácie na Mestskom úrade v Prievidzi môžeme vidieť, že medzi významných zamestnávateľov sa zaradilo aj samotné mesto Prievidza. V roku 2010 malo viac ako 250 zamestnancov.

4.3.3 Analýza podnikateľskej štruktúry mesta podľa právnej formy podnikanie

Keď sa pozrieme na štruktúru organizácií so sídlom v meste Prievidza podľa právnej formy podnikania v roku 2009 uvedenej v tabuľke 4 zistíme, že najviac je fyzických osôb, potom nasledujú spoločnosti z ručením obmedzením, ďalej nasledujú združenia a slobodné povolanie - fyzická osoba podnikajúca na základe iného ako živnostenského zákona, ďalej ako spoločenstvá vlastníkov atď. Na základe tejto tabuľky si môžeme urobiť obraz o zamestnávateľoch v meste Prievidzi.

Tabuľka 4: Štruktúra organizácií so sídlom v meste Prievidza podľa právnej formy podnikania v roku 2009

Právna forma organizácií	počet
Podnikateľ-fyzická osoba nezapísaný v obchodnom registri	4350
Spoločnosť s ručením obmedzeným	1246
Združenie (zväz, spolok, spoločnosť, klub ai.)	233
Slobodné povolanie-fyzická osoba podnikajúca na základe iného ako živnostenského zákona	182
Spoločenstvá vlastníkov pozemkov, bytov a pod.	159
Podnikateľ-fyzická osoba-nezapís.v OR-podnikajúca súčasne ako osoba so slobodným povolaním	62
Organizačná jednotka združenia	44
Akciová spoločnosť	40
Podnikateľ-fyzická osoba-zapísaný v obchodnom registri	27
Nezisková organizácia	26

Rozpočtová organizácia	22
Zahraničná osoba, fyzická osoba s bydliskom mimo územia SR	19
Verejná obchodná spoločnosť	13
Nadácia	12
Záujmové združenie právnických osôb	10
Družstvo	8
Príspevková organizácia	8
Zahraničná osoba, právnická osoba so sídlom mimo územia SR	6
Cirkevná organizácia	6
Komanditná spoločnosť	4
Stavovská organizácia - profesná komora	3
Samostatne hospodáriaci roľník nezapísaný v obchodnom registri	2
Podnikateľ-fyzická osoba-nezapís.v OR-podnikajúca súčasne ako sam.hosp.roľník	1
Podnikateľ-fyzická osoba-zapís.v OR-podnikajúca súčasne ako sam.hosp.roľník	1
Neinvestičný fond	1
Štátny podnik	1
Odštepny závod alebo iná organizačná zložka podniku zapisujúca sa do obchodného registra	1
Organizačná jednotka politickej strany, politického hnutia	1
Komora (s výnimkou profesných komôr)	1
Obec (obecný úrad), mesto (mestský úrad)	1
Spolu:	6490

Zdroj: vlastné spracovanie na základe podkladov zo ŠU SR

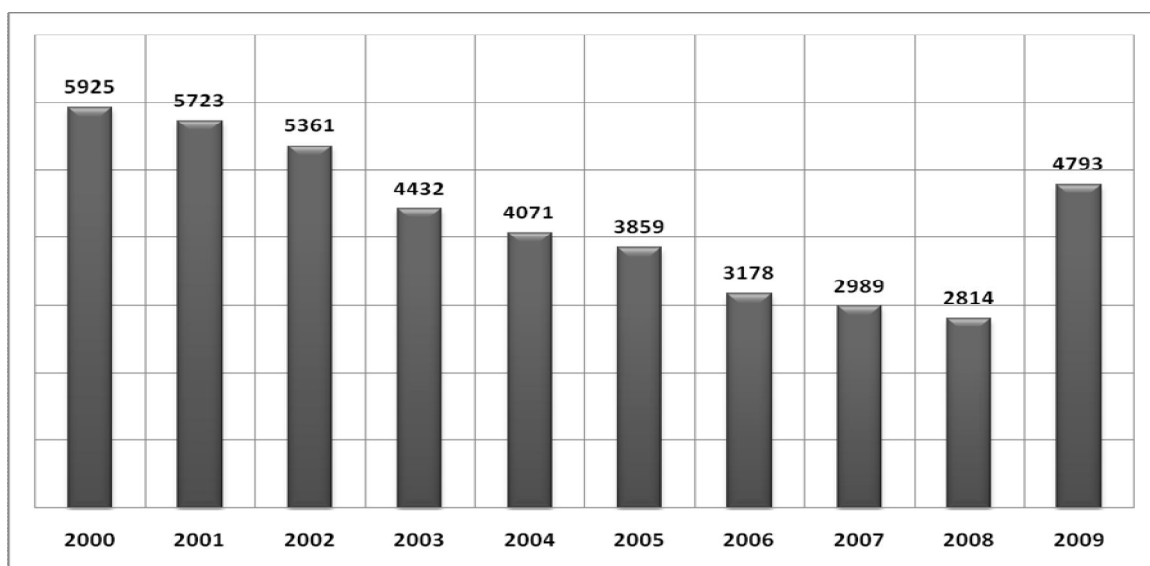
4.4 Trh práce

Ako bolo spomínané na začiatku tejto kapitoly, s ekonomickou základňou mesta Prievidza a jej ďalším rozvojom úzko súvisí situácia na trhu práce.

4.4.1 Analýza vývoja počtu nezamestnaných osôb v meste

Nezamestnanosť je to skupina práceneschopného obyvateľstva, ktorá nemá zamestnanie. Určitá miera nezamestnanosti je prirodzená v trhových ekonomikách je to prirodzená miera nezamestnanosti, ktorá súvisí so zánikom niektorých podnikov. Mieru nezamestnanosti posudzujeme ako krátkodobú alebo dlhodobú. Dlhodobá nezamestnanosť je považovaná za vážny sociálny problém. V grafe 7 je prezentovaný vývoj počtu nezamestnaných osôb v meste Prievidza. Vidieť, že od roku 2000 zamestnanosť neustále klesala. V roku 2009 sa prejavila už spomínaná svetová hospodárska kríza, ktorá podmienila rast nezamestnanosti v meste Prievidza. Za jeden rok stratilo prácu v meste 1979 ľudí a myslíme si, že trend v negatívnom raste nezamestnanosti pokračuje aj v roku 2010.

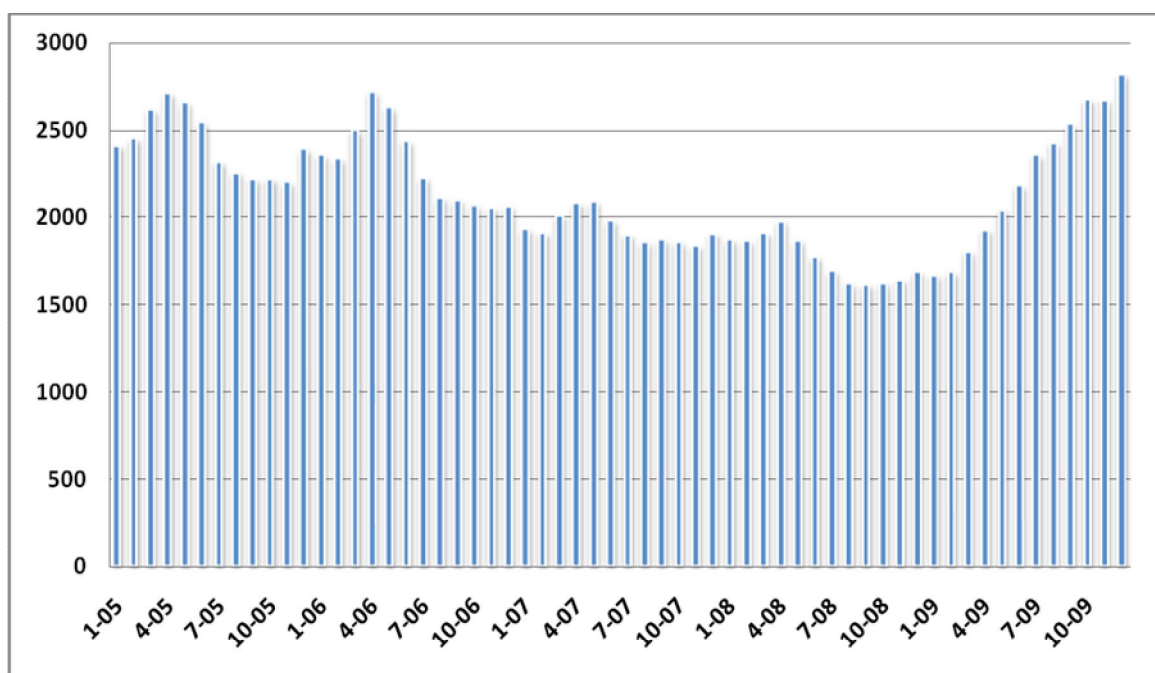
Graf 7: Vývoj počtu nezamestnaných osôb v meste Prievidza v rokoch 2000 - 2009

Zdroj: vlastné spracovanie na základe podkladov zo ŠÚ SR

Pre lepšie znázornenie tohto vývoja uvádzame v grafe 8 vývoj nezamestnanosti v meste Prievidza za posledných 5 rokov v percentách a mesačnom intervale. V grafe si môžeme všimnúť v niektorých rokoch postupné stúpanie a následné klesanie vývoja nezamestnanosti, ktoré môžeme pripočítať k sezónnosti, kde dochádza k negatívnemu trendu vývoja nezamestnanosti, ale po určitom čase prichádza k opätovnému zaradeniu

Graf 8: Nezamestnanosť v meste Prievidza za obdobie 01/2005 – 12/2009

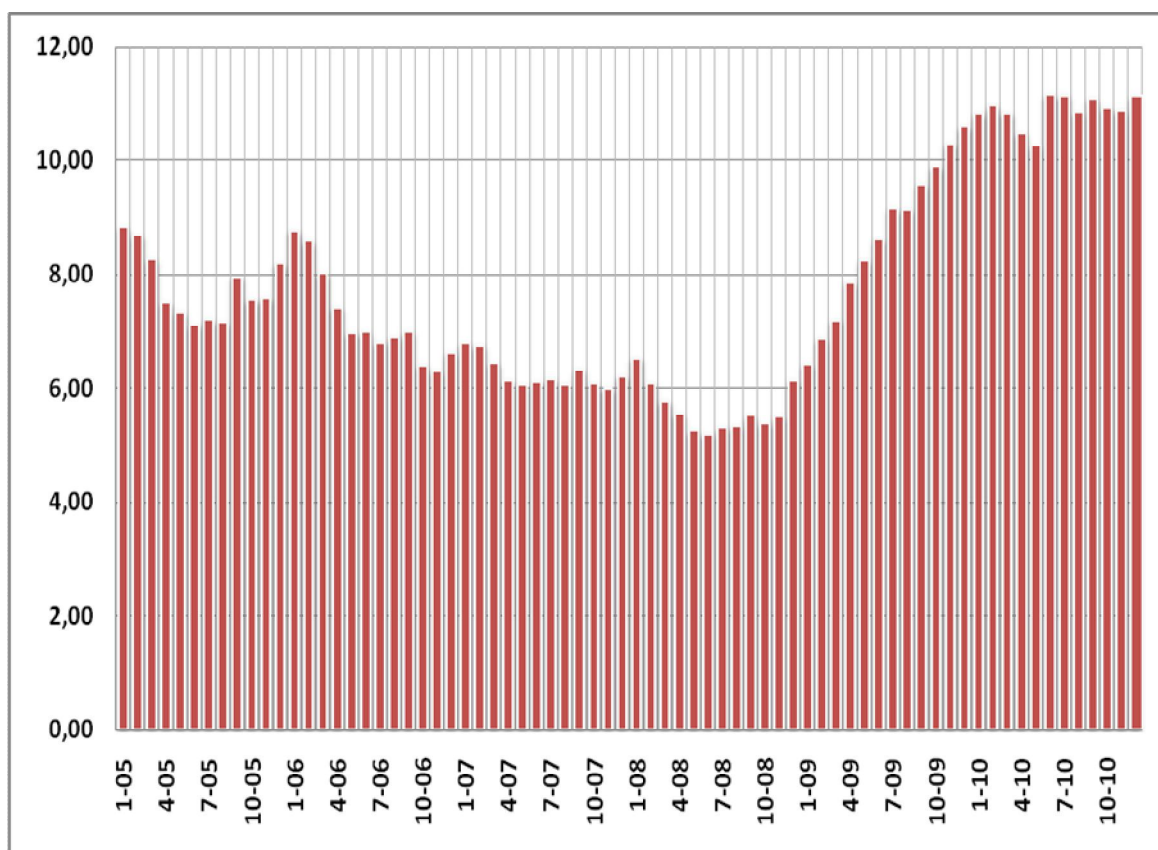

Zdroj: vlastné spracovanie na základe podkladov zo ŠÚ SR

zamestnancov do pracovného pomeru v meste Prievidza. Rok 2009 má však iné vývojové črty. Zaznamenaný bol veľký nárast negatívneho vývoja nezamestnanosti z dôvodu svetovej hospodárskej krízy a poklesu dopytu vo všetkých oblastiach ľudskej činnosti.

V grafe 9 je uvedená percentuálna miera nezamestnanosti v meste Prievidza za sledované obdobie 2005 – 2010. Číže nezamestnanosť v meste Prievidza stúpala z 5% na 11%. Rok 2010 (graf 9) je rokom stagnácie a nezamestnanosť v meste kopíruje negatívny vývoj posledných mesiacov roku 2009.

Graf 9: Nezamestnanosť v meste Prievidza za obdobie 01/2005 – 12/2010 v %.

Zdroj: vlastné spracovanie na základe podkladov zo ŠÚ SR

Na základe rozhovoru s pracovníkmi ÚPSVaR v Prievidzi môžeme skonštatovať, že medzi faktory, ktoré majú najvýraznejší vplyv na vznik dlhodobej nezamestnanosti patria:

- nedostatočná kvalifikácia,
- málo pracovných skúseností,
- nedostatočná sebadôvera,

-
- nezájem a diskriminácia určitých kategórií zo strany zamestnávateľov,
 - nedôstojné podmienky ponúkaných prác,
 - nízke finančné ohodnotenie ponúkaných prác,
 - nezájem o málo platené miesta zo strany uchádzačov o zamestnanie,
 - hodnotová orientácia uchádzačov o zamestnanie, ktorá nekorešponduje s podmienkami ponúkaných prác,
 - objektívne okolnosti, napr. stav ekonomiky, trhu práce v regióne, bydlisko, vysoké náklady na dochádzanie,
 - nezájem o prácu – závislosť na podpore.

4.4.2 Štrukturálna nezamestnanosť v meste Prievdza

V súvislosti s riešením nezamestnanosti je potrebné spomenúť sprostredkovanie práce prostredníctvom Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny v Prievdzi. Činnosti pracovníkov úradov práce sa orientujú na poradenstvo, sprostredkovanie práce, evidenciu a informačnú činnosť. Sprostredkovanie zamestnania § 32 zákona č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti je činnosť zameraná na:

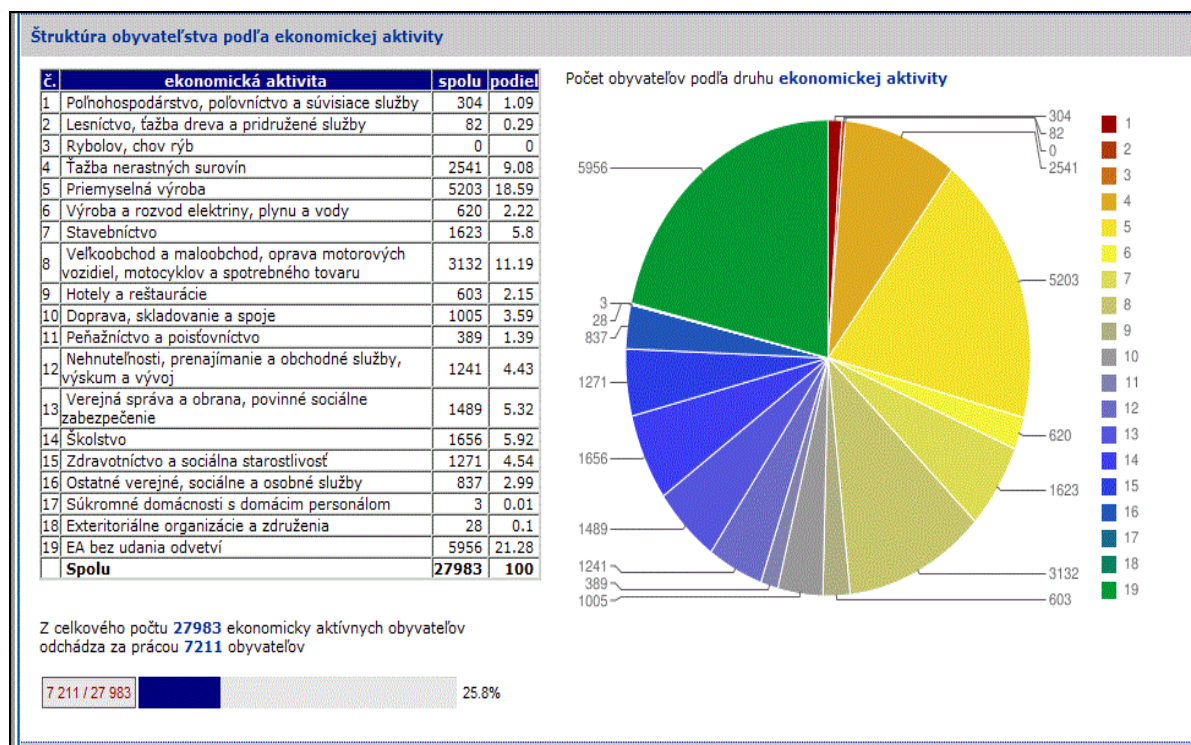
- vyhľadávanie pracovného miesta,
- ponúkание vhodného zamestnania uchádzačovi o zamestnanie,
- vyhľadávanie a ponúkание vhodného zamestnanca zamestnávateľovi.

Povinnosťou zamestnávateľov je ohlasovanie hromadného prepúšťania prostredníctvom ÚPSVaR. Taktiež hľadanie vhodných pracovníkov do rôznych pracovných pozícií môžu zamestnávatelia riešiť prostredníctvom ÚPSVaR.

Tabuľka 5 prezentuje štruktúru ekonomicky aktívneho obyvateľstva podľa ekonomickej aktivity v roku 2001.

Ako vidieť z tabuľky 5 najviac ekonomicky aktívneho obyvateľstva pracovalo vo výrobnom sektore, ďalej nasleduje obchodná činnosť a potom ťažba nerastných surovín, podiel okolo 5 % za pohybuje školstvo, zdravotníctvo, verejná správa a v stavebníctve. V sektore dopravy bolo zamestnaných 3,59% ekonomicky aktívneho obyvateľstva, v poľnohospodárstve v roku 2001 pracovalo niečo cez 1% ekonomicky aktívneho obyvateľstva v meste Prievdza.

Tabuľka 5: Štruktúra ekonomicky aktívneho obyvateľstva podľa ekonomickej aktivity meste Prievidza 2001

Zdroj: ŠU SR, SODB 2001

Štruktúrálna nezamestnanosť v meste Prievidza prezentovaná v tabuľke 6 demonštruje situáciu v meste Prievidza v rokoch 2004 - 2010. Do tabuľky sme zaradili

Tabuľka 6: Štruktúrálna nezamestnanosť v meste Prievidza 2004 – 2010

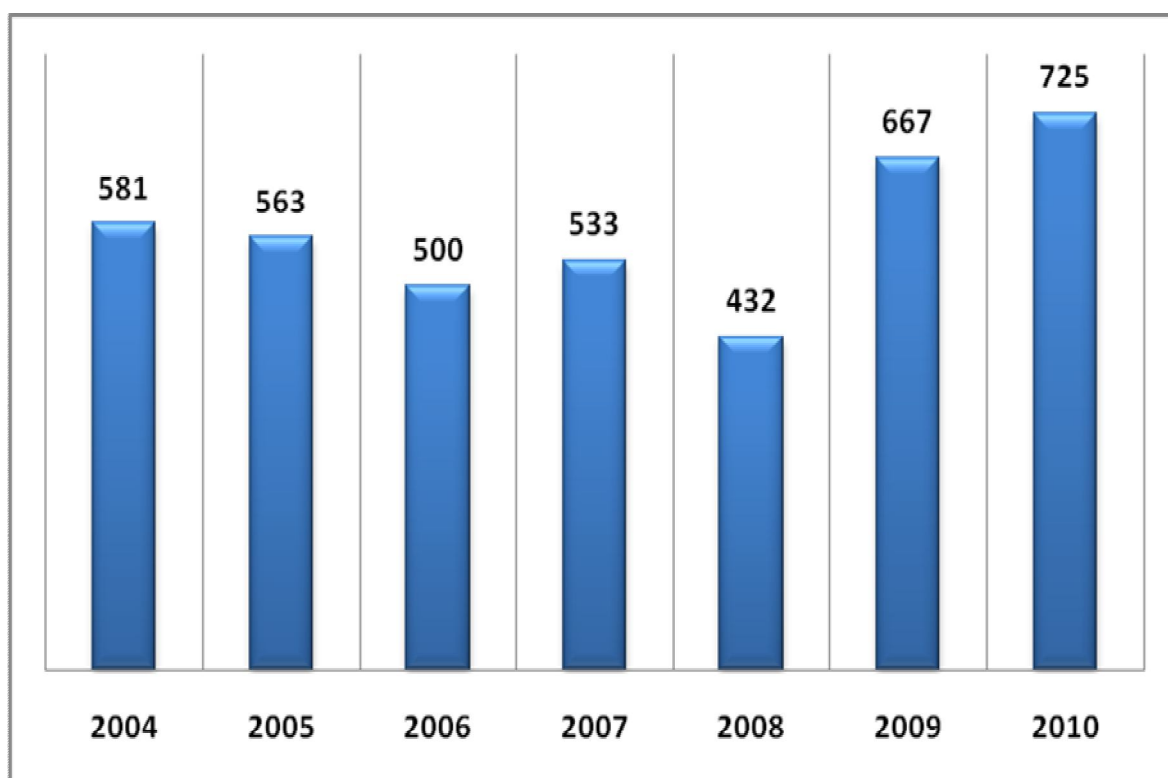
rok	počet	%	bez vzdelania	základné	vyučenie	odborné bez maturity	stredné úplné	úpl.str. všeob. s mat.	úpl.str. odborné s mat.	vyššie	vš	vedecké
2004	2613	8,60	7	581	1052	2	266	95	469	30	110	1
2005	2497	8,19	8	563	955	2	264	86	502	18	99	0
2006	2008	6,63	5	500	729	1	212	72	362	20	106	1
2007	1905	6,21	3	533	652	3	195	64	331	24	98	2
2008	1798	6,13	4	432	589	3	232	63	346	25	104	0
2009	3145	10,59	5	667	1096	3	457	98	579	48	186	6
2010	3367	11,13	3	725	1210	2	450	119	602	59	193	4

Zdroj: vlastné spracovanie na základe podkladov zo ŠU SR

všetky kategórie teda aj tie kde podiel v nezamestnanosti je veľmi malý, pretože podiel tejto skupiny je veľmi malý vzhľadom na celkový počet obyvateľov. Napríklad bez vzdelania, odborné vzdelanie bez maturity a vedecké vzdelanie. Ako vidíme najviac nezamestnaných je zo základným stredným vzdelaním to sú vyučení, potom sú to obyvatelia zo základným vzdelaním a nasledujú nezamestnaní s úplným stredoškolským odborným vzdelaním a úplne stredným vzdelaním a nasledujú nezamestnaní s vysokoškolským vzdelaním.

V grafe 10 môžeme sledovať trend vývoja nezamestnanosti, nezamestnaných s ukončeným základným vzdelaním v meste Prievidza, akokoľvek zamestnanosť týchto ľudí je vysoká aj v prípade najnižšej nezamestnanosti v meste Prievidza s nami sledovanom období.

Graf 10: Vývoj počtu nezamestnaných so základným vzdelaním v meste Prievidza 2004 – 2010

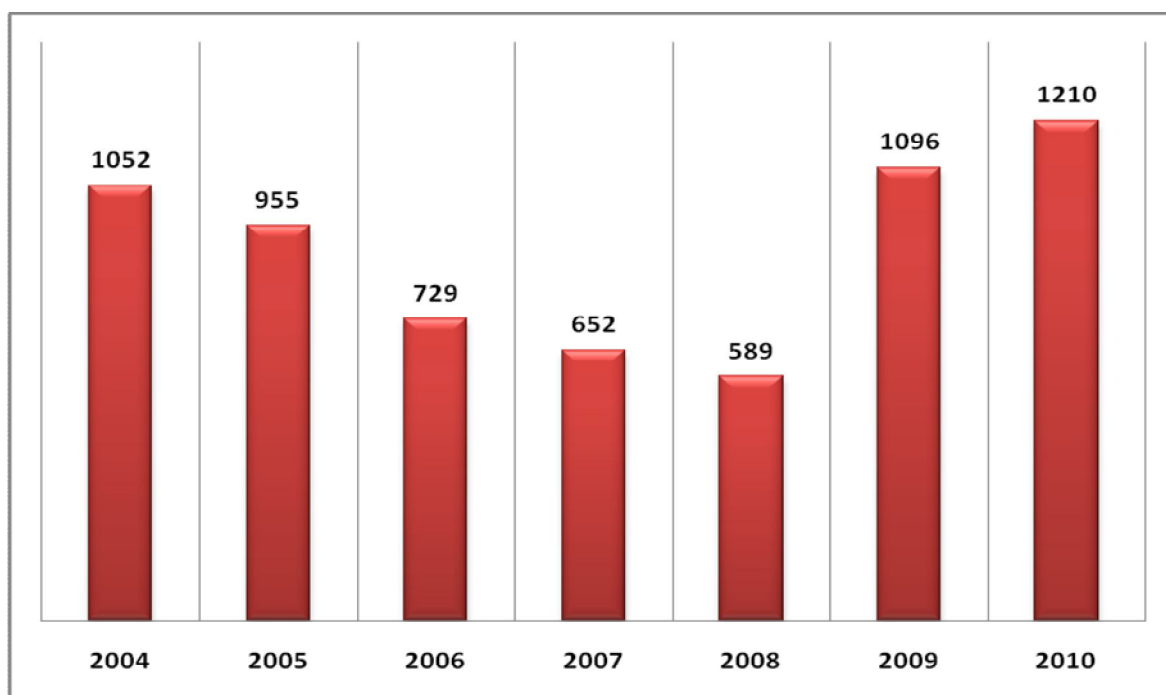

Zdroj: vlastné spracovanie na základe podkladov zo ŠÚ SR

Čo sa týka vývoja nezamestnanosti v meste Prievidza, obyvateľov so skončeným stredným odborným vzdelaním graf 11, kopíruje situáciu nezamestnaných s ukončeným základným vzdelaním. V našom pozorovaní od roku 2004 sa znižuje negatívny trend vývoja obyvateľov so skončeným stredným odborným vzdelaním v roku 2004 to bolo

1052 nezamestnaných, ale v roku 2008 to bolo 589 obyvateľov bez pracovného pomeru. To je za štyri roky skoro 50%. Od roku 2009 s nástupom svetovej hospodárskej krízy pozorujem takmer 50% nárast nezamestnanosti obyvateľov so skončeným stredným odborným vzdelaním, rok 2010 nebol výnimkou aj keď treba uviesť, že nebol taký kritický ako v roku 2009, ale aj tak ako pozorujeme v grafe 11 bol nárast obyvateľov so skončeným stredným odborným vzdelaním v roku 2010 oproti roku 2009 takmer 10%. Ako je všeobecne známe absolventi so stredným odborným vzdelaním majú zameranie relatívne úzko špecifikované, teda ich uplatnenie je iba v ich odbore alebo v príbuzných odboroch. Nakoľko v roku 2009 poklesol dopyt po všetkých výrobkoch, negatívny trend v štrukturálnej zamestnanosti sa premietol predovšetkým do sekundárneho sektora.

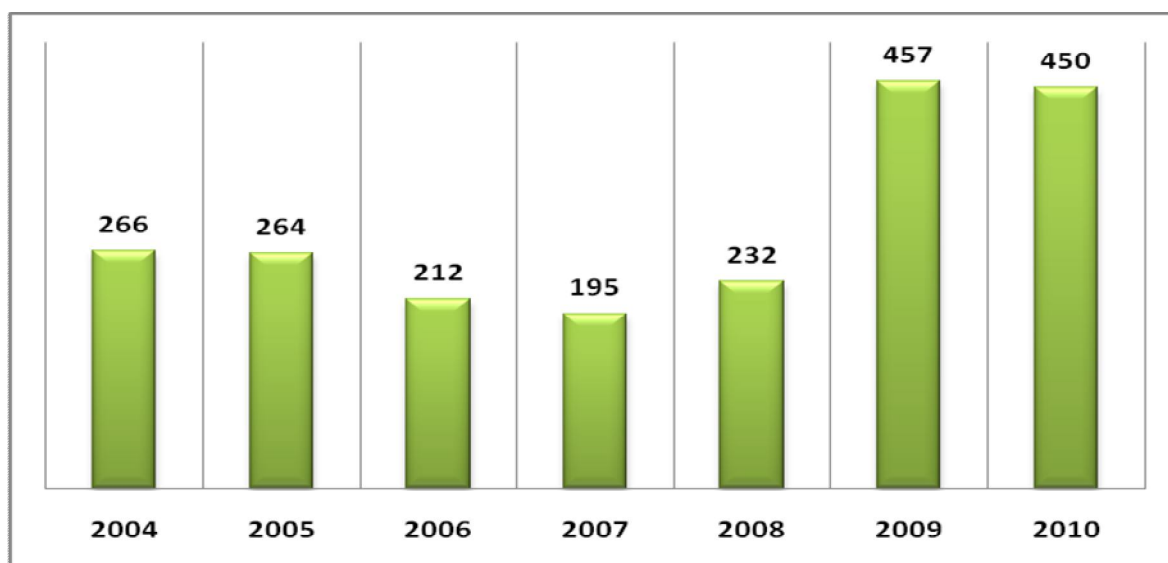
Graf 11: Vývoj nezamestnaných so SOU v meste Prievidza 2004 – 2010

Zdroj: vlastné spracovanie na základe podkladov zo ŠÚ SR

Keď porovnáme nezamestnanosť absolventov so stredným odborným vzdelaním a nezamestnanosť absolventov s úplným stredným vzdelaním, zamestnanosť u absolventov s úplným stredným vzdelaním je lepšia. Túto situáciu môžeme pozorovať v grafe 12, kde nezamestnanosť absolventov s úplným stredným vzdelaním je v roku 2009 o 50% nižšia, a dokonca v roku 2010 je to viac ako 120%. Aj keď sa pozrieme do minulých rokov nezamestnanosť v tejto kategórii je veľmi nízka.

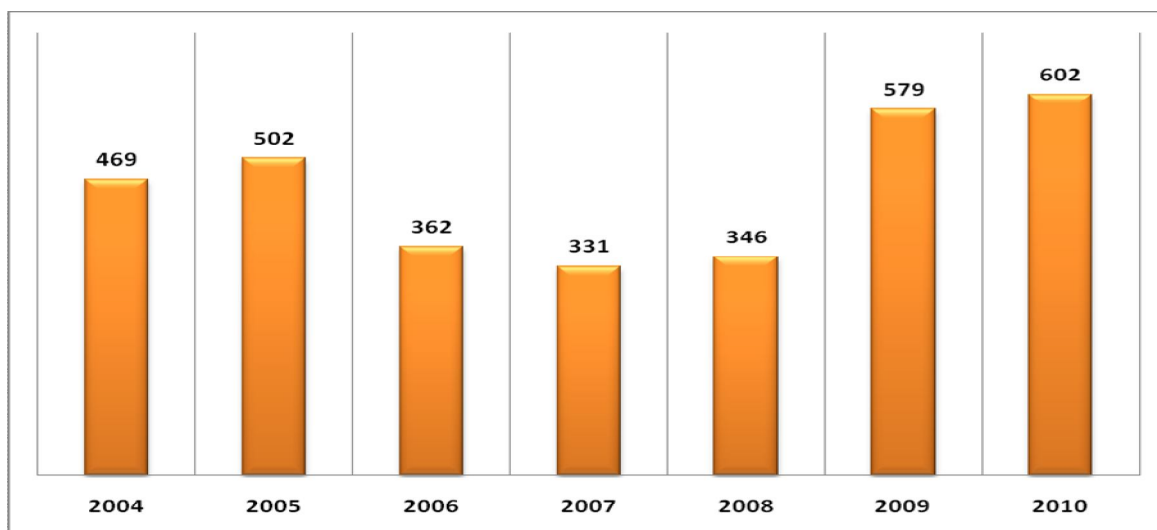
Graf 12: Nezamestnaní s úplným stredným vzdelaním v meste Prievidza 2004 – 2010

Zdroj: vlastné spracovanie na základe podkladov zo ŠU SR

Nezamestnaných v kategórii absolventov stredných odborných učilišť s maturitou je vo vývojom rade je asi o 20 % viacej ako nezamestnaných s úplným stredným vzdelaním, ale musíme povedať, že oba grafy sa v trendoch vývoja kopírujú.

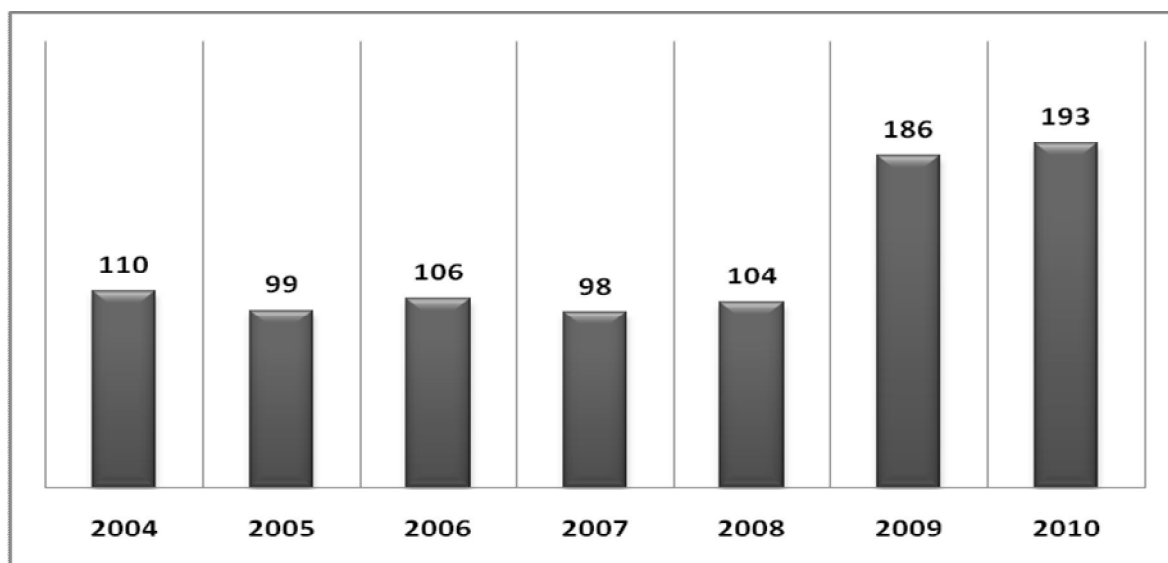
Graf 13: Nezamestnaní s úplným SOU s maturitou meste Prievidza 2004 – 2010

Zdroj: vlastné spracovanie na základe podkladov zo ŠU SR

Negatívny trend v nezamestnanosti pokračuje v rokoch 2009 a tiež v roku 2010. Ale keď to porovnáme z nezamestnanosťou so skončeným stredným odborným vzdelaním tak je v najkritickejších rokoch je u absolventov stredných odborných učilišť s maturitou nižšia o 50%. V grafe 14 uvádzame aj počet nezamestnaných s vysokoškolským vzdelaním.

Graf 14: Nezamestnaní s VŠ vzdelaním v meste Prievidza 2004 – 2010

Zdroj: vlastné spracovanie na základe podkladov zo ŠU SR

V tabuľke 7 uvádzame vekovú štruktúru nezamestnaných v meste Prievidza 2004 – 2010. Vidieť, že najmenej nezamestnaných je vo vekovej kategórii do 19 rokov, ale najviac nezamestnaných je vo vekových kategóriách od 20 do 29 rokov a do 40 do 49 rokov. Kritickou je veková kategória nad 50 rokov, ktorá je asi najpostihnutejšou, nakoľko majú najnižšie možnosti sa zamestnať. Druhou kritickou kategóriou je veková kategória od 20 do 29 rokov, nakoľko sa v nej nachádzajú absolventi stredných škôl, ale aj absolventi vysokých škôl a pre obe skupiny väčšinou platí, že sú bez praxe.

Tabuľka 7: Veková štruktúra nezamestnaných v meste Prievidza 2004 – 2010

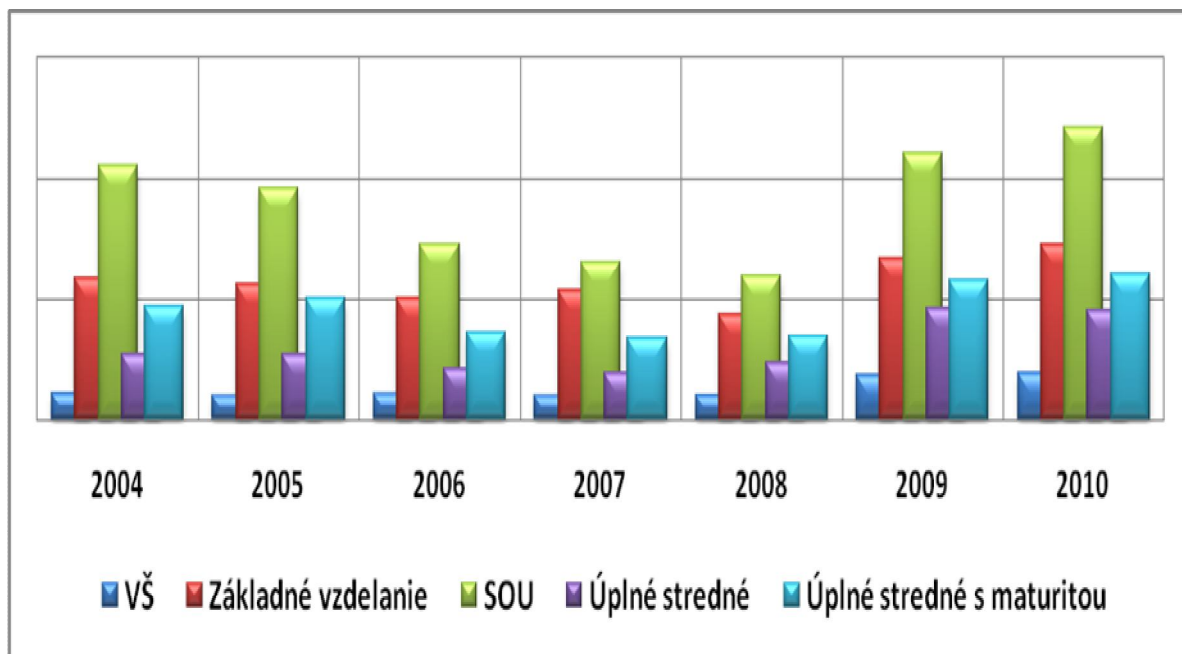
	do 19 rokov	od 20 do 29	od 30 do 39	od 40 do 49	nad 50 rokov
2004	159	685	507	760	502
2005	149	694	460	672	522
2006	105	534	370	517	482
2007	96	448	374	503	484
2008	106	482	352	441	417
2009	166	939	673	707	660
2010	41	1069	685	825	747

Zdroj: vlastné spracovanie na základe podkladov zo UPSVAR

Ako môžeme vidieť v grafe 15, že najviac nezamestnaných v Prievidzi je v kategórii stredoškolsky odborne vzdelaných (v roku 2010 ich podiel predstavoval 35,94 %), hneď

za tou kategóriou nasledujú kategória so základným vzdelaním (v roku 2010 ich podiel predstavoval 21,53 %), úplným stredným vzdelaním s maturitou (v roku 2010 ich podiel predstavoval 17,88 %) a úplným stredným vzdelaním (v roku 2010 ich podiel predstavoval 13,37 %). Poslednú kategóriu tvoria nezamestnaní s vysokoškolským vzdelaním. Pri komplexnom posúdení nezamestnanosti v meste Prievidza zistíme, že najrizikovejšou skupinou v období posledných piatich rokov sú obyvatelia vo veku od 20 do 29 rokov so stredným odborným vzdelaním. Druhou kategóriou sú obyvatelia vo veku od 40 do 49 rokov. Spoločným cieľom miestnej a regionálnej samosprávy, úradu práce, sociálnych vecí a rodiny, by malo byť, aby do mesta Prievidza resp. do regiónu Horná

Graf 15: Štruktúrna nezamestnanosť v meste Prievidza 2004 – 2010

Zdroj: vlastné spracovanie na základe podkladov zo UPSVAR

Nitra prišiel potencionálny zamestnávateľ, ktorý sa rysoval v roku 2009 pred svetovou hospodárskou krízou (Nemecká spoločnosť RÜBIG k.s.), ktorý mal v úmysle zamestnať takmer 500 zamestnancov, z ktorých až 80% percent by bolo z kritických kategórií uvedených v tabuľke 7 resp. v grafe 15. Najmenej postihnutou vekovou kategóriou sú postihnutí do 19 rokov, v tejto kategórii sú vyučení, ktorí majú výbornú schopnosť mobility za prácou resp. časť ide študovať na vysoké školy. Opak tejto kategórie je veková skupina nad 50 rokov, ktorá má problém z mobilitou, nakoľko majú rodiny a zaužívaný stereotyp a ťažšie sa prispôbujú. Akokoľvek, keď sa pozrieme na štruktúrnú nezamestnanosť, nezamestnanosť má stúpajúcu tendenciu vo všetkých

kategóriách. Na základe výsledkov analýzy a osobného poznania situácie v meste môžeme konštatovať, že nebude jednoduché dostať nezamestnanosť v meste Prievidza na úroveň z roku 2008. Bude to určite práca na niekoľko rokov.

4.4.3 Aktivity UPSVaR pri riešení nezamestnanosti

Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny v Prievidzi sa snaží poskytovať služby zamestnávateľom, ale hlavne nezamestnaným jednak zo zákona, č.5/2004 Z.z. o službách zamestnanosti a aj v spolupráci z EURESom. Služby zamestnanosti v podmienkach SR predstavujú systém inštitúcií a nástrojov podpory účastníkom trhu práce pri hľadaní zamestnania, poskytujú informácie a služby, ďalej na uľahčenie vstupu na trh práce svojim klientom poskytuje finančné príspevky. Podporuje tvorbu a udržanie pracovných miest v odvetviach, ktoré je na trhu práce potrebné vytvoriť alebo udržať vzhľadom na nezamestnanosť. Zamestnávateľom Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny v Prievidzi sa snaží poskytnúť pomoc pri výbere vhodného zamestnanca, informuje ho o povinnostiach a podporuje zamestnávateľa pri vytváraní a udržiavaní pracovných miest.

Pri USVaR v meste Prievidza pôsobí aj ďalšia inštitúcia - EURES (EUROpean Employment Services - Európske služby zamestnanosti), ktorá predstavuje sieť spolupracujúcich subjektov zapojených do regionálnych inštitúcií a ktoré sa zaoberajú problematikou zamestnanosti. Ich cieľom je zjednodušiť záujemcom zamestnať sa v Európskych krajinách, ako sú štáty Európskej únie, Islandu, Nórska, Lichtenštajnska a Švajčiarska. Tieto zahraničné partnerstvá sú veľmi dôležitým prvkom pre rozvoj európskeho trhu práce. EURES má databázu voľných pracovných miest v celej EÚ. Najvýznamnejšie činnosti EURES:

I. Záujemca o zamestnanie

- **Burzy práce** je výhodnou príležitosťou pri hľadaní zamestnania na Slovensku a v zahraničí. Uchádzač má priamy kontakt so zamestnávateľmi, ktorí majú voľné pracovné miesta.
- **Virtuálna burza práce „CLICK JOB FAIR“** - zamestnávatelia ponúkajú voľné pracovné miesta záujemcom prostredníctvom internetovej stránky cez ktorú sa uskutoční výberový pohovor.

II. Zamestnávatelia

-
- **Raňajky so zamestnávateľmi** - táto aktivita je určená na rozšírenie spolupráce s kľúčovými zamestnávateľmi na lokálnej úrovni čoho cieľom je rýchlejšie nahlasovanie väčšieho počtu voľných pracovných miest a ich obsadzovanie.

III. Študenti

EURES sa snaží na Slovensku dostať do povedomia študentov ešte skôr ako vstúpia na trh práce. Prostredníctvom poradcov a asistentov sa EURES pravidelne zúčastňuje na stretnutiach so študentmi stredných a vysokých škôl aby ich informovali o aktivitách a fungovaní spoločného trhu práce.

4.5 Analýza infraštruktúrnej vybavenosti s akcentom na rozvoj ekonomickej základne mesta

Ako bolo spomínané v kapitole 1 infraštruktúrna vybavenosť predstavuje jednu z kľúčových oblastí, ktoré môžu podporiť alebo obmedziť rozvoj ekonomických aktivít.

Technická infraštruktúra

Pre mesto Prievidza má kľúčovú úlohu vzhľadom na podrozvinutú železničnú infraštruktúru vo východnej časti VÚC Trenčín. **cestná infraštruktúra** Mestom prechádza cesta I/50 v smere Česká republika – Trenčín – Bánovce nad Bebravou – Prievidza – Handlová – Žiar nad Hronom – Zvolen – Lučenec – Košice – Ukrajina (prepojenie v smere západ-východ) a cesta I/64 v smere Žilina – Prievidza – Partizánske – Topoľčany – Nitra – Nové Zámky – Komárno (prepojenie v smere sever-juh. Mestská hromadná doprava (MHD) na území mesta Prievidza je tvorená 17 autobusovými linkami, z ktorých 4 obsluhujú i územie mesta Bojnice.

Územím regiónu Prievidza ako aj samotným mestom Prievidza **vedie železničná trať** nadregionálneho významu 2. kategórie č. 140 Prievidza – Zbehy – Nové Zámky, ktorou je región napojený na železničnú trať 1. kategórie Bratislava – Nové Zámky – Štúrovo (súčasť IV. paneurópskeho koridoru).

V západnej časti katastrálneho územia mesta sa nachádza **letisko** Úkrníská, ktoré má štatút medzinárodného letiska s nepravidelnou dopravou a vlastný heliport. Dĺžka vzletovej dráhy je 950 m.

Z hľadiska energetickej siete je zdrojom elektrickej energie v okrese Prievidza, ako aj samotnom meste Prievidza tepelná elektráreň v Zemianskych Kostolnoch (ENO).

Na **verejné vodovody** je v okrese Prievidza pripojených 97,9% obyvateľov (stav v roku 1995), avšak situácia v zásobovaní pitnou vodou vzhľadom k vzrastajúcim nárokom sa zhoršuje, čo je spôsobené najmä malou výdatnosťou, resp. veľkou rozkolísanosťou výdatnosti a tiež vplyvmi, ktoré ohrozujú kvalitu podzemných vôd.

Odkanalizovanie mesta je riešené pre Prievidzu a Bojnice dvomi kanalizačnými sústavami - Prievidza na ľavo brežnej časti územia toku Nitry a Bojnice na pravo brežnej časti rieky Nitry. Obe sústavy majú spoločnú mechanicko-biologickú čistiareň odpadových vôd. V roku 1995 bolo na kanalizačný systém sídla Prievidza napojených 53 393 obyvateľov, čo predstavovalo 94,2% obyvateľov.

Odvoz a skládkovanie odpadu zabezpečuje pre mesto Prievidza spoločnosť **TEZAS, s. r. o., Prievidza**. TEZAS s.r.o. je súkromná spoločnosť bez majetkovej účasti mesta. V oblasti odpadového hospodárstva sa v okrese nachádza 5 regionálnych skládok. Ide o skládky TKO vo Vyšehradnom, PKO a PTO v Handlovej; komunálneho odpadu Ploštiny 1 v Prievidzi; Skládku stabilizátorov v Zemianskych Kostolnoch a kompostáreň v Prievidzi. V súčasnosti je separovaný zber zavedený v 15 obciach a mestách okresu.

V roku 2008 mesto Prievidza založilo spoločnosť Prievidza Invest s.r.o. za účelom prípravy a realizáciu priemyselného parku **PRIEVIDZA – ZÁPAD**, ktorého rozloha je 51

Obrázok 2: Priemyselný park v Prievidzi - **PRIEVIDZA – ZÁPAD**

Zdroj: Ortofoto Geodis Slovakia s. r. o.

hektárov s možnosťou ďalšieho rozšírenia na 73 hektárov. Cieľom je umiestniť v priemyselnom parku asi 7 - 8 podnikateľských subjektov z výrobnjej sféry s predpokladanou zamestnanosťou spolu asi 1500 zamestnancov. Momentálne sú v priemyselnom parku PRIEVIDZA – ZÁPAD spoločnosti Kovospol Group s. r. o., CNC Precision s. r. o., RÜBIG k.s.. Zámerom miestnej samosprávy bolo priviesť do mesta Prievdza zahraničných investorov.

4.6 Postavenie miestnej samosprávy v rozvoji ekonomickej základni mesta

Mesto Prievdza realizuje svoju rozvojovú politiku prostredníctvom regulačných opatrení, ako aj ďalších nástrojov vo vzťahu podnikaniu a prostredníctvom rozpočtovej politiky a finančného hospodárenia mesta.

Spomedzi administratívnych opatrení sú v Prievdzi platné tieto VZN:

- VZN č. 93/2006 o pravidlách času predaja v obchode a času prevádzky služieb na území mesta,
- VZN č. 95/2006 o trhových poriadkoch predaja výrobkov a poskytovania služieb na trhovách miestach na území mesta Prievdza.
- VZN č. 85/2005 o miestnych daniach a príloh k nemu – osobitne príloha, ktorou sa určujú sadzby miestnych daní,
- VZN č. 86/2005 o miestnom poplatku za komunálne odpady a drobné stavebné odpady,
- VZN č. 80/2005 o poskytovaní finančných prostriedkov z rozpočtu mesta Prievdza.

Medzi aktivity mesta podporujúce rozvoj podnikateľskej základne môžeme zaradiť:

- ✓ komplexnú investičnú činnosť stavieb realizovaných mestom,
- ✓ výkon územno-plánovacej činnosti mesta,
- ✓ obstarávanie a prerokovanie územno-plánovacích podkladov a územno-plánovacej dokumentácie,
- ✓ posúdenie súladu investičných zámerov s územno-plánovacou dokumentáciou,
- ✓ posúdenie projektovej dokumentácie stavieb pre územné konanie a stavebné povolenie s územno-plánovacou dokumentáciou,
- ✓ územno-technické, urbanistické a architektonické zásady stavieb,
- ✓ záväzné stanoviská mesta k umiestneniu stavieb a k stavebným povoleniam,

- ✓ posúdenie súladu projektových dokumentácií drobných stavieb alebo stavebných
- ✓ úprav s územno-plánovacou dokumentáciou v rámci ohlásení drobných stavieb alebo stavebných úprav,
- ✓ vedenie územného konania a vydávanie územných rozhodnutí a ich zmien,
- ✓ vedenie stavebného konania a vydávanie stavebných povolení na stavby a ich zmeny,
- ✓ povoľovanie terénnych úprav, prác a zariadení,
- ✓ vedenie kolaudačného konania a vydávanie kolaudačných rozhodnutí na stavby,
- ✓ povolenie na zmenu v užívaní stavby,
- ✓ nariaďuje alebo povoľuje odstraňovanie stavieb, terénnych úprav a zariadení,
- ✓ evidenciu vyvlastňovacieho konania,
- ✓ výkon rozhodnutia pri ohlasovaní drobných stavieb a stavebných úprav.

Tabuľka 8: SWOT analýza ekonomickej základne mesta

Silné stránky	Slabé stránky
• veľký počet súkromných podnikov, • vybudovanie priemyselného parku, • zmena ekonomickej základne smerom k rozvoju sektora služieb, • ochota pracovnej sily z mesta Prievidze do jej okolia a opačne dochádzať za prácou, • existencia odborných stredných škôl rôzneho zamerania, • obslužné centrum pre obyvateľov územia hornej Nitry, • mesto s najväčšou obchodnou plochou na počet obyvateľov v SR, • aktívny postoj miestnej samosprávy pri riešení rozvojových zámerov, • má nadviazané a udržiava partnerské vzťahy s viacerými mestami	• neustály pokles obyvateľstva, • nedostatok pracovných príležitostí v meste, • prevláda obyvateľstvo s učňovským vzdelaným, • vysoká odchádzka za prácou z Prievidze do okolitých miest, • periferálnosť mesta z hľadiska prístupu PZI, • nedostatočná infraštruktúra napojenosť smerom k hlavnému mestu SR a regionálnym centrom, • vysoká ekonomická závislosť mesta a jeho okolia na Hornonitrianskych baniach, a. s. , • nedostatočne rozvinutá sieť služieb v cestovnom ruchu
Príležitosti	Ohrozenia
• potenciál pre rozvoj siete služieb cestovného ruchu, • blízkosť mesta Bojnice – významného strediska CR na Slovensku, • blízkosť stredísk CR pre zimnú rekreáciu	• negatívny vývoj trendu demografického potenciálu, • závislosť ekonomickej základne na HBP, a. s. • nedostatočná stabilita podnikateľských subjektov v dlhšom časovom období,

• zvýšenie produkcie a zamestnanosti v meste v nadväznosti na vytvorenie priemyselnej zóny Prievidza – Západ, • zapojenie mesta do lokálnych združení obcí, • rozširovanie ekonomických činností nadväzujúcich na existujúcu ekonomickú základňu, • aktívny prístup UPSVaR Prievidza pri hľadaní uplatnenia uchádzačov o zamestnanie, • vytvorenie EURES	• odchádzka za prácou do okolitých centier ťažkého priemyslu (banský, chemický, energetický) • poloha mesta mimo hlavných dopravných tepien, • úpadok veľkých priemyselných komplexov, • prerušenie historických, obchodných a kultúrnych väzieb na Nitru a Banskú Bystricu začlenením do Trenčianskeho kraja
--	--

Zdroj: vlastné spracovanie

4.7 Možností rozvoja ekonomickej základne mesta Prievidza – návrhy a odporúčania

Identifikovanie možností a smerovania ekonomickej základne mesta Prievidza vychádza z analýzy potenciálu mesta, ako aj jeho širšieho okolia, z vyhodnotenia jeho silných a slabých stránok, z posúdenia príležitostí a rizík budúceho vývoja.

Pri identifikácii týchto možností môžeme vychádzať z existujúceho Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja mesta Prievidza na roky 2007-2013. Stratégia rozvoja mesta definovaná v PHSR sa v oblasti podpory rozvoja ekonomickej základne sústreďuje najmä v nasledovných strategických zámeroch:

Tabuľka 9: **Prehľad strategických zámerov mesta Prievidza s akcentom na rozvoj ekonomickej základne v meste**

Značka	Strategický zámer	Popis
SZ 1	Priaznivejšie podnikateľské a investičné prostredie	Zámerom je vytvoriť podmienky pre motivačné a konkurenciu nedeformujúce prostredie pre podnikanie, osobitne malé a stredné, so zameraním na tvorbu nových produktívnych pracovných miest v súkromnej sfére, najmä prostredníctvom znižovania neefektívnych výdavkov a zmenou príjmovej (daňovej a poplatkovej) politiky mesta. Súčasťou zámeru je i vytvorenie podmienok pre cestovný ruch, ktorý je potenciálne významnou ekonomickou aktivitou, ktorej rozvoj môže ovplyvňovať i mestská samospráva. Jej aktivity by mali byť zamerané na politiku znižovania príjmov mesta z poplatkov súvisiacich s cestovným ruchom (napr. daň z ubytovania), liberalizáciu a dereguláciu podnikateľských aktivít, ale i racionálnu a efektívnu investičnú politiku do rekonštrukcie tých objektov, ktorých správu alebo vlastníctvo nie je možné previesť na súkromný sektor.

SZ 2	Hospodárna samospráva zabezpečujúca základné úlohy mesta	Jedným z ukazovateľov kvality ekonomického prostredia, ale i kvality poskytovaných služieb je efektívnosť vynakladaných prostriedkov a účelnosť ich použitia. Zámerom je dosiahnuť dlhodobú a stabilnú vyrovnanosť rozpočtu mesta, taktiež i prostredníctvom privatizácie a outsourcingu majetku (doplňového – nie nevyhnutného pre plnenie funkcií samosprávy) a služieb mesta, ako aj auditom mestských príspevkových organizácií.
SZ 3	Rast zamestnanosti	Práca je pre ľudí nielen zdrojom príjmov, ale aj ich vlastnej dôstojnosti. Mesto má záujem podporovať rast zamestnanosti svojich obyvateľov prostredníctvom trhovo konformných postupov. Takými sú opatrenia smerujúce k aktivizácii nezamestnaných k zmysluplnej činnosti a k zvyšovaniu ich motivácie zamestnať sa alebo začať podnikáť. V záujme dosiahnutia tohto zámeru bude mesto spolupracovať nielen so štátnou správou pôsobiace na úseku práce a sociálnych vecí, ale aj s inými miestnymi samosprávami a súkromnými subjektmi (ziskovými i neziskovými) pôsobiace v regióne.
SZ 6	Skvalitnenie dopravnej infraštruktúry	Mesto zabezpečí v rámci svojich kompetencií územný rozvoj mesta vo všetkých jeho zložkách, najmä však s dôrazom na rozvoj dopravy a dopravnej infraštruktúry. Strategický zámer bude napĺňaný najmä na základe obstarania územnoplánovacích dokumentácií pre jednotlivé opatrenia, ale i podporou v rámci aktivít územného rozvoja viažucich sa k rekonštrukciám, resp. budovaniu nových zariadení. Mesto sa bude usilovať o vytvorenie vhodného prostredia pre život, ktoré uspokojí potreby obyvateľov mesta, podnikateľov a jeho návštevníkov. Účinný spôsob, ako to dosiahnuť, je vybudovať dobrú dostupnosť mesta a dobudovať infraštruktúru na jeho území. Naplnenie tohto zámeru má priamy pozitívny dosah i na zvyšovanie ekonomického potenciálu mesta, rozvoja cestovného ruchu, ako i na kvalitu životného prostredia.
SZ 7	Skvalitnenie technickej infraštruktúry	Cieľom strategického zámeru je dosiahnuť skvalitnenie technickej infraštruktúry v meste Prievidza. Strategické zámery sa týkajú najmä tých oblastí, ktoré patria do úplnej, alebo aspoň čiastočnej kompetencie samosprávy, resp. oblastí, v ktorých môže samospráva ovplyvňovať ekonomiku spoločností, zabezpečujúcich kvalitu technickej infraštruktúry. Dosiahnutie cieľov sa realizuje najmä prostredníctvom ekonomických nástrojov posilňujúcich konkurenčné prostredie.

Zdroj: PHSR mesta Prievidza na roky 2007-2013

Vychádzajúc z uskutočnenej analýzy ekonomickej základne mesta Prievidza, analýzy na trhu práce, ako aj definovaných strategických zámerov mesta konštatujeme, že pre ďalší rozvoj ekonomickej základne mesta Prievidza je dôležitá nielen lokalizácia samotných podnikateľských subjektov, ale najmä vytvorenie podmienok podporujúcich alokáciu firiem. Preto tieto možnosti rozvoja ekonomickej základne mesta rozdeľujeme na dve základné skupiny:

A. Rozvoj podmienok pre lokalizáciu ekonomických jednotiek

Významným faktorom pri výbere miesta výrobnjej činnosti firmy je technická infraštruktúra – cestná sieť. Negatívnym javom rozvoja mesta je jeho nedostatočná

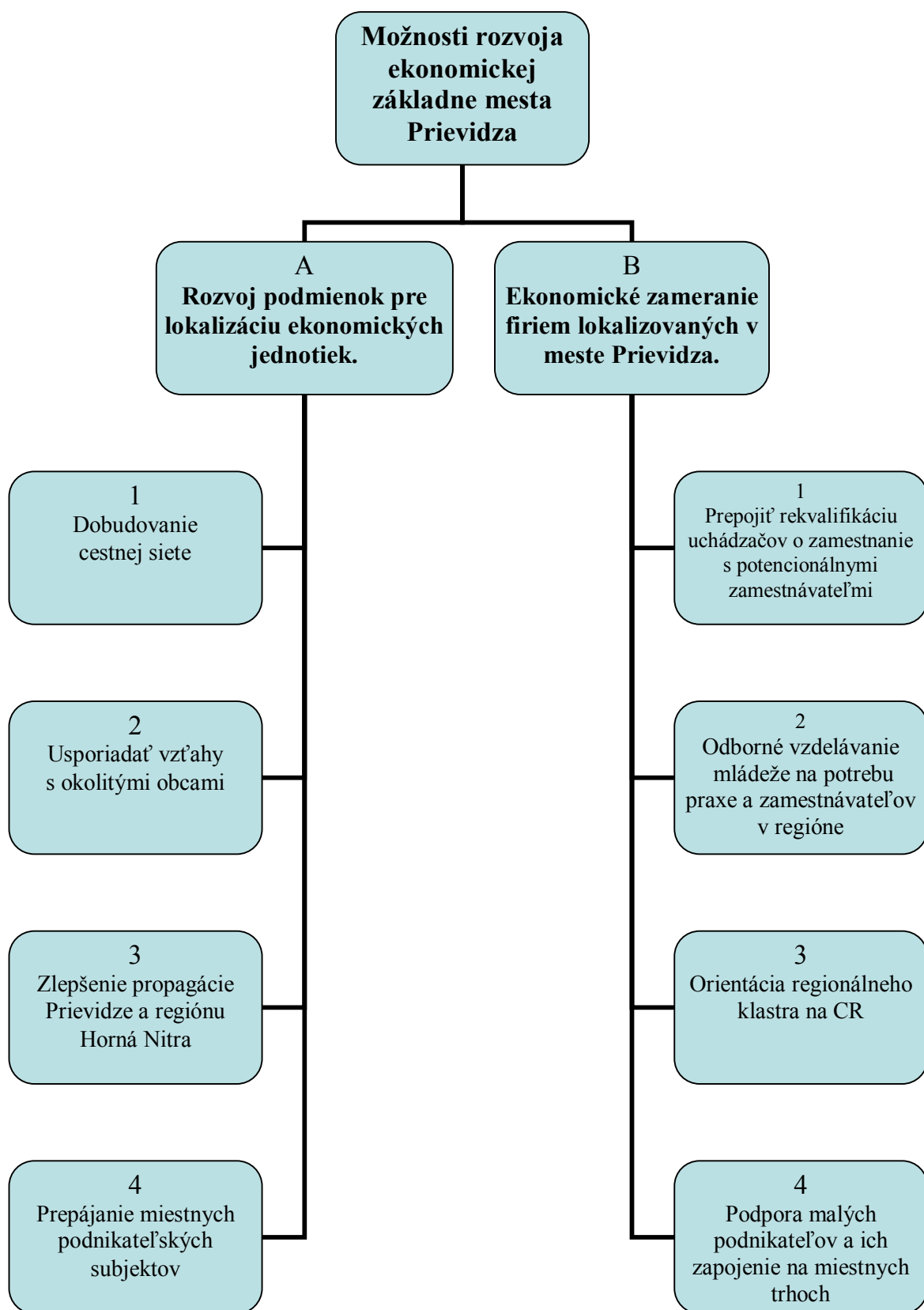
napojenosť na hlavné mesto Bratislavu, regionálne centrá – Nitra, Banská Bystrica a Trenčín. Predstavitelia mesta Prievidza sa snažia prostredníctvom svojich volených zástupcov presadiť až na regionálnej a národnej úrovni modernizáciu dopravnej siete, avšak ich úsilie je zatiaľ neúspešné. Prievidza a región Hornej Nitry je od 90. tých rokov XX. storočia systematicky zanedbávané. Vláda SR v predchádzajúcom funkčnom období na výjazdovom zasadnutí v meste Prievidza prijala uznesenie o urýchlennom dobudovaní spojenia, ktoré je kľúčové, avšak po 3 mesiacoch toto uznesenie zrušila. Mesto však získalo finančné prostriedky na vybudovanie mestského obchvatu. V súčasnosti je vybudovaná len jeho prvá etapa. Pri druhej etape nedošlo k dohode s mestom Bojnice, preto táto výstavba je momentálne pozastavená. Ak nedôjde ku dohode do roku 2012 mesto stratí tieto účelovo viazané finančné prostriedky. Úlohou mestskej samosprávy je usporiadať vzťahy so susednými obcami, hlavne s Bojniciami (vybudovanie obchvatu mesta), spojiť sa s ostatnými obcami cez ktorých katastre má viesť rýchlostná komunikácia Trenčín - Prievidza, momentálne je situácia táka, že do roku 2014 by sa mal začať budovať obchvat mesta Bánovce nad Bebravou.

Samospráva sa snaží zlepšiť propagáciu mesta Prievidza a regiónu Horná Nitra cez rôzne výstavy a prezentačné podujatia napr. v oblasti cestovného ruchu alebo pozývaním veľvyslancov, zástupcov obchodných komôr. So súčasnou nedostatočnou propagáciou mesta úzko súvisí aj jeho aktuálne územnosprávne začlenenie do Trenčianskeho kraja. Týmto začlenením sa narušili pôvodné historicky formované spádové väzby mesta na región povodia rieky Nitry a väzby na región Banskej Bystrice. Z uvedeného vyplýva mesto Prievidza nevie nájsť svoje postavenie a pozíciu v Trenčianskom kraji, nielen vzhľadom na regionálne centrum – mesto Trenčín, ale aj väzby smerom k historicky formovanému Považiu. Aj keď sme si vedomí, že postavenie mesta Prievidza nebude príčinou pre zmenu územnosprávneho členenia Slovenska, ale považujeme za dôležité upriamiť pozornosť aj na túto skutočnosť. V rámci aktualizácie PHSR VÚC Trenčiansky kraj je preto mimoriadne dôležité venovať pozornosť práve regiónu Horná Nitra.

B. Ekonomické zameranie firiem lokalizovaných v meste Prievidza

Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny sa snaží zmobilizovať zamestnávateľov firiem alokovaných v katastri mesta Prievidza a pomáha im. Snaží sa zorganizovať ciele re kvalifikačné kurzy a re kvalifikovať nezamestnaných z regiónu na pozície ktoré žiadajú zamestnávateľa. Ako konkrétny príklad môžeme spomenúť výstavbu obchodného centra

Schéma 1: **Prehľad návrhov na rozvoj ekonomickej základne mesta Prievidza**

Zdroj: vlastné spracovanie

KORZO v meste Prievidza, spoločnosť ktorá prevádzkuje toto obchodné centrum mala požiadavku na zamestnancov do bezpečnostnej služby. Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny zabezpečil rekvalifikačný kurz.

Akokoľvek sa pozrieme na túto situáciu, nie je jednoduchá vzhľadom na aktuálne vývojové trendy. Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny registruje v meste Prievidza len pár desiatok voľných pracovných miest pre celý okres, keď k tomu prirátame problémy Nováckych chemických závodov, jedného z najväčších zamestnávateľov v regióne Hornéj Nitry v tomto regióne sa rysuje skutočne vážna situácia, ktorá si vyžaduje zásah kompetentných inštitúcií na všetkých úrovniach riadenia krajiny.

Mesto Prievidza potrebuje na svojom území spoločnosť, ktorá by potrebovala, zamestnancov s odborným vzdelaním, malo by ísť o spoločnosť ktorej predmet činnosti by mala byť priemyselná výroba najlepšie strojárská.

Už minulom funkčnom období samospráva uvažovala nad vytvorením ekonomického klastra Horná Nitra. Klaster by bolo združenie s akcentom na cestovný ruch, ktoré by združovalo subjekty verejného a súkromného sektora s jednotným cieľom a to propagácia cestovného ruchu. Preto úlohou samospráv v regióne Horná Nitra, nielen v meste Prievidza, by malo byť rozširovanie osvetu s cieľom vysvetliť prečo je dôležitá spolupráca v oblasti cestovného ruchu. V regióne je lokalizovaných množstvo malých podnikateľov pôsobiacich vo vidieckom cestovnom ruchu. Bojnický zámok patrí medzi 10 najnavštevovanejších zámkov v Európe, pre regionálny cestovný ruch je to dôležitý objekt cestovného ruchu, keď pripočítame kúpele máme seriózny základ na ktorom sa dá budovať propagácia regiónu a tým aj rozširovať ekonomická základňa.

5. ZÁVER

Na podnety a podmienky vonkajšieho prostredia musia byť pripravené nielen samotné krajiny a regióny, ale najmä obce, ktoré tvoria základnú jednotku rozvoja. Obce a mestá musia byť dostatočne flexibilné a schopné pružne reagovať na podnety vonkajšieho prostredia. Obec má jasne definované samosprávne funkcie, vymedzené kompetencie a zodpovednosti na udržateľný rozvoj jej samotnej a skvalitňovanie života v nej. Obce sú zodpovedné za všestranný hospodársky a sociálny rozvoj územia a za starostlivosť o potreby ich obyvateľov. Musia riešiť nielen svoje vlastné vnútorné problémy a potreby, ale musia reagovať aj na čoraz rýchlejšie sa meniace prostredie.

Cieľom diplomovej práce bolo identifikovať možnosti rozvoja ekonomickej základne mesta a tým aj zhodnotiť rozvoj potenciálu mesta Prievidza. Získané informácie tvorili podklad pre vypracovanie SWOT analýzy a následne naznačenie smerovania jeho ďalšieho rozvoja.

Vypracovanie diplomovej práce zahŕňalo viaceré kroky počnúc analýzou faktorov rozvoja a sledovanie ich vývojových trendov, cez vypracovanie SWOT analýzy až po formuláciu návrhov a odporúčaní. V práci boli použité metódy analýzy, syntézy, komparácie a vedeckej abstrakcie. Predmetom skúmania meste Prievidza bolo zhodnotenie demografického potenciálu, ekonomickej základne, technickej a sociálnej infraštruktúry, prírodných zdrojov a postavenia miestnej samosprávy na ekonomický rozvoj mesta. Časový rad skúmania sa sústredil na roky 1991 – 31.12.2010.

Z pohľadu demografickej situácie od roku 1991 mesto Prievidza dosahuje kladný prirodzený prírastok obyvateľstva, čo znamená, že je prirodzeným pohybom, ktorý je výsledkom vyššej natality a nižšej mortality populácie. Celkový vývoj populácie mesta zaznamenáva však klesajúcu tendenciu. Napriek každoročnému prirodzenému prírastku sa počet obyvateľov mesta znižuje. Zvlášť nepriaznivý vplyv na ekonomický rozvoj regiónu má emigrácia mladších vekových skupín a zvyšovanie počtu poproduktívneho obyvateľstva. Trvalý odchod z regiónu je symptómom nedostatočných pracovných príležitostí v meste. Migrujú predovšetkým mladí ľudia do 35 rokov a vzdelaní ľudia. Mesto tak stráca pracovnú silu, ktorá je z hľadiska produktivity najaktívnejšia. Pre veľkú časť pracovnej sily mesta Prievidza je typická vysoká miera mobility, čo súvisí najmä s presúvaním za prácou do Hornonitrianskych baní v Handlovej a Novákoch. Mierne sa zvyšuje podnikateľská aktivita a význam služieb v meste a okrese Prievidza. Potenciál

podnikania a cestovného ruchu je v súčasnosti využitý nedostatočne. Vysoká miera závislosti produkcie a zamestnanosti v regióne od jedného podniku je značne riziková, pretože ide o podnik v banskom priemysle, ktorý je v útlme.

Dopravná poloha mesta Prievidza využíva pozíciu na dôležitých vnútroštátnych dopravných trasách severojužného a západovýchodného smeru, je tranzitným dopravným uzlom celoštátneho významu. Z hľadiska nadregionálnych väzieb má pre mesto význam najmä cestná sieť, ktorá však nespĺňa súčasné európske kritériá a vyžaduje rozsiahlu modernizáciu a prestavbu existujúcich cestných komunikácií I. triedy na štvorpruhové rýchlostné cesty minimálne v západovýchodnom smere. Toto spojenie by zároveň zvýraznilo dopravné vzťahy z krajským mestom Trenčín. Preto mesto pristupuje k postupnej transformácii svojho dopravného systému. Vzhľadom na tranzitnú polohu i význam Prievidze v systéme dopravy Slovenska bude potrebné niektoré finančne náročné dopravné projekty riešiť v spolupráci s regionálnou samosprávou, a na úrovni štátnych orgánov príslušného rezortu.

Z našich zistení vyplýva, že mesto Prievidza má možnosti pre svoj ďalší rozvoj, a to najmä tým, že bude hľadať cesty stabilizácie populácie v meste, a to najmä vytvorením podmienok pre lokalizáciu ekonomických jednotiek, čím sa podporí najmä zamestnanosť ľudí, stabilizuje sa ich príjmová situácia a zlepši celková kvalita života. Na základe uskutočnených analýz navrhujeme jednoznačne dobudovať napojenosť mesta Prievidza na národné centrum – Bratislavu, regionálne centrá - Trenčín, Prievidza a Banská Bystrica. Tým sa eliminovala súčasná periferálnosť mesta, vytvorili by sa podmienky pre prílev investícií a otvorili možnosti lokalizácie potencionálnych zamestnávateľov. Investori by mohli nadväzovať na existujúci potenciál mesta a jeho okolia – rozvoj cestovného ruchu, jeho základných a pridružených služieb. Jednou z možností sa nám javí vybudovanie regionálneho klastra s akcentom na rozvoj cestovného ruchu.

Mesto Prievidza realizuje svoju rozvojovú politiku prostredníctvom regulačných opatrení, ako aj ďalších nástrojov vo vzťahu podnikaniu a prostredníctvom rozpočtovej politiky a finančného hospodárenia mesta. Vytvára podmienky ako predstaviteľ mestskej správy pre sociálny a ekonomický rozvoj tým, že má PHSR, a tak aj podnikatelia môžu čerpať prostriedky zo štátneho fondu. Mesto podporuje výstavbu bytov. Do rozvoja mesta sa zapájajú aj miestni podnikatelia a to vytváraním pracovných partnerstiev, rozvíja sa spolupráca z partnerskými mestami mesta Prievidza, ale treba aj povedať že najväčšiu bariéru má mesto Prievidza v dopravnej infraštruktúre.

Akokoľvek sa pozrieme na situáciu, nie je pozitívna ani trend. Je potrebný zásah vlády Slovenskej republiky. Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny registruje v meste Prievidza len pár desiatok voľných pracovných miest pre celý okres, keď k tomu prirátame problémy Nováckych chemických závodov, jedného z najväčších zamestnávateľov v regióne Hornej Nitry v tomto regióne sa rysuje skutočne vážna situácia, ktorá si vyžaduje zásah kompetentných.

6. ZOZNAM POUŽITEJ LITERATÚRY

1. BELAJOVÁ, A. – BALÁŽOVÁ, E. 2004. Ekonomika a manažment územnej samosprávy. Nitra: SPU, 2004. 183 s. ISBN 80-8069-458-3
2. BELAJOVÁ, A. – FÁZIKOVÁ, M. 2004. Regionálna ekonomika. Nitra: SPU, 2004. 248 s. ISBN 80-8069-344-7
3. BELAJOVÁ, A. – FÁZIKOVÁ, M. 2005. Regionálna ekonomika a politika. Nitra: SPU, 2005. 254 s. ISBN 80-8069-513-X
4. BENČO, J. 2005. Teória a prax regionálneho rozvoja. Prievidza: Alfaprint. 110 s. ISBN 8096922734 (brož.) 8096922734
5. BLAŽEK, J. – UHLÍŘ, D. 2002. Teorie regionálního rozvoje – nástin, kritika, klasifikace. Praha: Karolínium, 212 s. ISBN 80-246-0384-5.
6. BUČEK, J. – BORÁROSOVÁ, Z. – SOPKULIAK, A. 2010. Miestne financie a miestny ekonomický rozvoj. Bratislava: Geo-grafika. 198 s., ISBN 978-80-89317-12-7.
7. BUČEK, J. 2004: Komunálna ekonómia a komunálna politika. UK v Bratislave, 2004. <http://www.fins.uniba.sk/-kgh/Bucek.htm>
8. BUČEK, M. 1992: Priestorová ekonomika. Bratislava: Edičné stredisko EU, 1992. 148 s. ISBN 80-225-0406-0
9. BUČEK, M. – REHÁK, Š – TVRDOŇ, J. 2010. Regionálna ekonómia a politika. Bratislava: Iura Edition, 2010. 269 s. ISBN 978-80-8078-362-4.
10. BUČEK, M. a kolektív. 2006. Regionálny rozvoj a novšie teoretické koncepcie. Bratislava: Vydavateľstvo EKONÓM, 2006. S 270. ISBN 80-225-2151-5.
11. ČILIAK, O. 2006: Cesty do minulosti Prievidze (rukopis). Mestský úrad Prievidza, 78s.
12. DUBECOVÁ, I. 2000. Regionálne analýzy a plánovanie (vybrané kapitoly). Nitra: VES SPU, 2000. 129 s. ISBN 80-7137-805-4.
13. GECÍKOVÁ, I. 2007. Samospráva: slovo známe - neznáme. In: Veľkého Zálužia, č. 1/2007, ročník 5, str.8
14. GECÍKOVÁ, I - PAPCUNOVÁ, V. 2011. Metódy a techniky regionálnej analýzy. Bratislava: Sprint dva, 2011. 148 s. ISBN 978-80-89393-39-8
15. HAMALOVÁ, M. 1996. Priestorová ekonomika. Bratislava: Ekonóm, 1996, 144 s. ISBN 80-225-0750-4

-
16. HAMALOVÁ, M. – BELAJOVÁ, A. 2011. Komunálna ekonomika a politika. Bratislava: Sprint dva, 2011. 260 s. ISBN 978-80-89393-38-1
 17. HOOVER, E. M. 1948. The Location of Economic Activity. New York: McGRAW-HILL BOOK COMPANY, INC., 1948, 310 s.
 18. IVANIČKA, K. 1987. Základy teórie a metodológie socio-ekonomickje geografie. Bratislava: SPN, 1987. 448 s.
 19. IVANIČKOVÁ, A. 1998. Regionalizácia a priestorová organizácia regionálneho rozvoja. Bratislava: Ekonóm, 1998. 175 s. ISBN 80-225-0937-X
 20. HRONEC et al. 2000. Prírodné zdroje. Košice: Royal Unicorn, s.r.o., 2000. 235 s. ISBN 80-968128-7-4
 21. KLAMÁR, R. 2007. Strategické plánovanie rozvoja mikroregiónu Ptava. Prešov: PU, 2007. 210 s. ISBN 978-80-8068-604-8
 22. MAIER, G. - TÖDLING, F. 1997. Regionálna a urbanistická ekonomika. (Teória lokalizácie a priestorová štruktúra). Bratislava: Elita, 1997. 240 s. ISBN 80-8044-044-1.
 23. MAIER, G. - TÖDLING, F. 1998. Regionálna a urbanistická ekonomika 2. Regionálny rozvoj a regionálna politika. Bratislava: Elita, 1998. 320 s. ISBN 80-8044-049-2.
 24. MLÁDEK, J. 1992. Základy geografie obyvateľstva. Bratislava: SPN, 1992. 230 s.
 25. PAPCUNOVÁ, V. – GECÍKOVÁ, I. 2007. Návod na cvičenia z regionálnej ekonomiky. Nitra: VES SPU, 2007. 73 s. ISBN 978-80-869-848-5
 26. POPJAKOVÁ, D. 1996. Základné kapitoly z geografie priemyslu. Prešov: PU, 1996. 146 s.
 27. RAJČÁKOVÁ, E. 2004. Regionálny rozvoj a regionálna politika. Bratislava: UK, 2004. 120s. ISBN 80-223-2038-2
 28. SAMSON, Š. a kol. 2001. Regionálna ekonomika. Košice: Ekonomická fakulta Technickej univerzity v Košiciach. 234 s. ISBN 80-7099-716-8.
 29. TEJ, J. 2007. Správa a manažment. Prešov: Manacon, 2007. 232 s. ISBN 978-80-89040-33-9
 30. TVRDOŇ, J. et al. 1995. Regionálny rozvoj. Bratislava: Ekonóm, 1995. 180 s. ISBN 80-225-0671-0
 31. VAŇO, B. a kol. (2005). Populačný vývoj v Slovenskej republike 2004. INFOSTAT, Bratislava.
-

-
32. VOJTÁŠOVÁ, I. 2004. Prievídza. Mesto pre občana. Sprievodca samosprávou mesta Prievídza. Mesto Prievídza, 47 s.
33. VÝROSTOVÁ, E. 2010. Regionálna ekonomika a rozvoj. Bratislava: Ekonóm, 2010. 352 s. ISBN 978-80-8078-361-7
34. ŽÁRSKA, E. 2007. Komunálna ekonomika a politika. Bratislava: Ekonóm, 2007. 194 s. 978-80-225-2293-9
35. WOKOUN, R. a kol. 2008. Regionální rozvoj, východiska regionálního rozvoje, regionální politika, teórie, strategie a programování. Praha: Linde, 475 s. ISBN 978-80-7201-699-0.

Ostatné materiály:

36. Analýza sociálno-ekonomického rozvoja okresu Prievídza za rok 2000. Okresný úrad v Prievídzi, Prievídza, 34 s
37. Kol. autorov (1977): Vlastivedný slovník obcí na Slovensku II. Encyklopedický ústav SAV, VEDA, Bratislava, s. 456-459.
38. Kol. autorov (1998): Prievídza nepoznaná. Patria, s.r.o., Prievídza 109 s.
39. Kol. autorov (2002): Atlas krajiny Slovenskej republiky. Ministerstvo životného prostredia SR, Bratislava a Slovenská agentúra životného prostredia, Banská Bystrica, 344 s.
40. Koncepcia školstva v pôsobnosti mesta Prievídza, september 2004.
41. Koncepcia športu na školách v pôsobnosti mesta Prievídza, Mestský úrad Prievídza, odbor školstva, august 2005
42. Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja mesta Prievídza (2007 – 2013). Prievídza, 2007. 144 s.
43. Štatistický úrad SR (1992): Sčítanie ľudu, bytov a domov v roku 1991. Štatistický úrad SR, Bratislava.
44. Štatistický úrad SR (2001): Sčítanie obyvateľov, bytov a domov v roku 2001. Štatistický úrad SR, Bratislava.
45. Strategický plán podpory a ďalšieho rozvoja športu, telovýchovy a turistiky v meste Prievídza do roku 2011. Mestská rada mesta Prievídza, 22.5.2007.
46. Zákon č. 396/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov

47. Zákon č. 503/2001 Z.z. o podpore regionálneho rozvoja so zapracovanou novelou (zákon č. 351/2004 Z.z.)

48. Zákon č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti

Internetové stránky:

49. <http://www.prievidza.sk/?str=geografia&lang=sk> (zo dňa 29.12.2008)

50. <http://www.miestnasamosprava.sk/?pg=49> (zo dňa 24.3.2011)

51. http://www.hbp.sk/index.php/sk/o-spolocnosti/tlacovy_servis/spravy2011 (zo dňa 3.4.2011)

52. <http://www.stavebne-forum.sk/sk/article/14501/v-prievidzi-vznikne-obchodna-galeria-city-gallery/> (zo dňa 3.4.2011)

53. http://www.prievidza.sk/dokumenty/interne_smernice/4.pdf (zo dňa 4.4.2011)

8. PRÍLOHY

Tabuľka : Vývoj počtu obyvateľov mesta Prievidza (roky 1970 – 2001)

rok sčítania	počet obyvateľov mesta	absolutný prírastok (+) / úbytok (-)	podiel na obyvateľstve okresu (v %)
1970	28 425	-	24,8
1980	40 813	12 388	31,7
1991	53 424	12 611	38,6
2001	53 097	-327	37,8

Zdroj: údaje poskytnuté Mestským úradom v Prievidzi

Mapa 2: Poloha mesta Prievídza v rámci dopravnej siete SR

